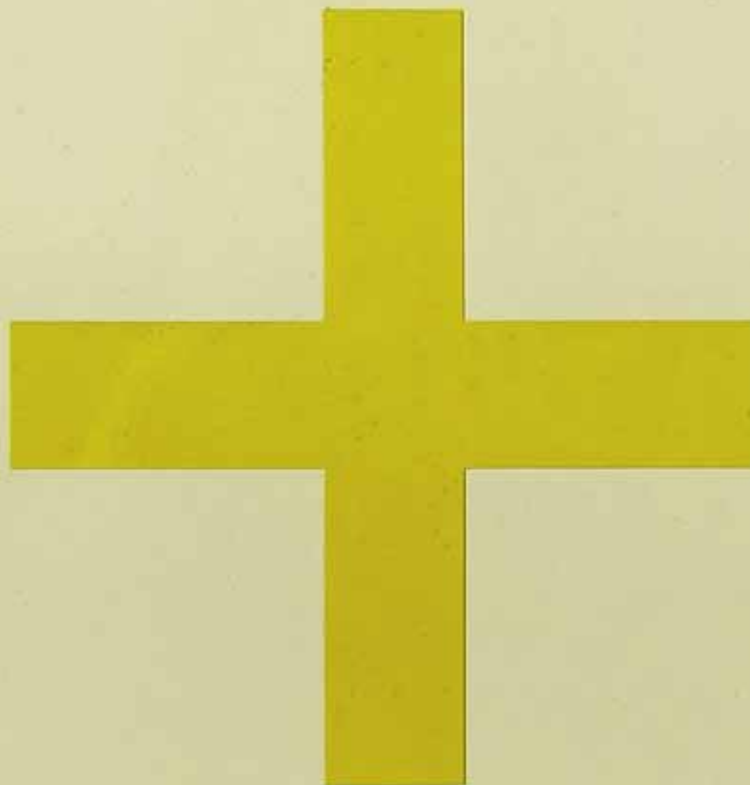

FIXERUMMET DER FIK HJUL

En historie om værdighed

OLE HOFF-LUND OG STEEN ANDERSEN M.F.L.

FIXERUMMET DER FIK HJUL

En historie om værdighed

Fixerummet der fik hjul

En historie om værdighed

1. udgave, 1. oplag

© 2012 Ole Hoff-Lund, Steen Andersen,
Michael Lodberg Olsen og bidragyderne

www.forlagetpb43.dk
www.fixerum.dk

Redaktion: Thelma Kaare Nielsen, Ole Hoff-Lund, Steen Andersen
Idé: Michael Lodberg Olsen og Steen Andersen
Layout og grafisk tilrettelæggelse: Jacob Birch og Anne-Louise Hansen
Portrætfotos: Claus Randrup
Illustrationer: Thomas Palsson og Solveig Mønsted Hvidt
Billedbehandling: Werkstette
Korrektur: Marianne Abildgaard og Annemette Lindhardt Olsen

Udgiver af: Forlaget PB43
Tryk: Narayana Press
Papir: Munken Print White 15, FSC
approved paper from Arctic Paper Denmark A/S
Typografi: Akzidenz-Grotesk
Oplag: 1.000

Alle rettigheder forbeholdes.
Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner, der har
indgået aftale med COPY-DAN, og kun inden for de i aftalen nævnte ram-
mer. Undtaget herfra er uddrag af tekster med tydelig reference til kilde.
Billedmateriale må kun anvendes efter aftale med fotograf og/eller forlag.

6	FORORD
8	DEN FØRSTE DAG
20	DER KOM IKKE NOGEN FRA KOMMUNEN
26	FIXELANCEN – HOVEDPERSONEN
46	HVOR FIXES DER?
56	DET TOG 35 ÅR
90	DE FRIVILLIGE
104	LIDT PENGE SKAL DER TIL
114	DER KOM FAKTISK NOGEN FRA KOMMUNEN

Fixerummet der fik hjul

En historie om værdighed

I over 35 år har narkoproblematikken præget Vesterbro og skabt konflikter mellem beboerne og nogle af de mest udsatte borgere i samfundet – stofbrugere. Debatten om fixerum og ønsket om at finde en løsning, der skaber værdige forhold for både stofbrugere og beboere, har stået på næsten lige så længe. Men der kom aldrig nogen fra hverken stat eller kommune, selv om erfaringerne med fixerum fra udlandet og andre storbyer taler deres tydelige sprog om de sociale, sundhedsmæssige og samfundsøkonomiske gevinster ved at skabe sikre rammer for indtagelse af stoffer.

I sidste ende blev det beboerne på Vesterbro, der tog initiativ og ansvar. De dannede Foreningen Fixerum, købte en brugt ambulance i Tyskland, indrettede den efter alle kunstens regler og sendte den ud de steder, hvor stofbrugere fixede i det offentlige rum. Det mobile fixerum – fixelancen – åbnede den 12. september 2011 og tilbød rene sprøjter, kanyleopsamlere og sundhedspersonale, der kunne træde til, hvis nogen fik en overdosis. Med enkle midler brød

beboerne med den visionsløse narkopolitik, der har præget København siden 1970'erne, og som har kostet knap 300 stofbrugere livet hvert år på landsplan. Det mobile fixerum har fra første dag mødt stor opbakning blandt både beboere og erhvervsliv – og ikke mindst stofbrugere. Dermed er det et tydeligt eksempel på, hvordan borgerne gennem konkret handling kan transformere lokalsamfundet og løse selv meget fastlåste problemstillinger. Det er en vigtig bevægelse og historie, som vi har forsøgt at indramme.

Bogen er en samling af indtryk, interviews, billeder og historier om det mobile fixerum og de mennesker, der har brugt tid og energi på at holde det kørende. Den giver ikke svaret på, hvorfor det tog 35 år, og hvorfor det lykkedes nu – men den fortæller historien ud fra et lokalt perspektiv, hvor vi giver ordet til stofbrugere, beboere og frivillige fra fixelancen.

Redaktionsgruppen

Thelma, Ole og Steen

DEN FØRSTE DAG

Den 12. september 2011 rullede det mobile fixerum ud på Vesterbro for første gang.

Initiativtagerne og stofbrugerne var nervøse, og politikerne rasede.

“Jeg kan simpelthen ikke blive anholdt i dag. Jeg skal hente børn”

Kasper Iversen, frivillig læge, fixelancens første vagt

+ FIXELANCE INFO

Foreningen Fixerum sendte det mobile fixerum på gaden for første gang den 12. september 2011. Der har været omkring 350 frivillige involveret for at holde de to fixelancer kørende. Fixelancerne er to ombyggede og istandsatte ambulancer. De frivillige har været lokale sygeplejersker, læger, runnere og chauffører, men der har også været en del frivillige fra resten af København.

Foreningens økonomi hviler på frivillige bidrag og sponsorater, herunder sociale aktier á 25.000 kroner. 1. oktober 2012 nedlagde foreningen sig selv, eftersom dens mission var slut: Kommunen etablerede endelig et permanent fixerum for stofbrugere på Vesterbro. Kommunen fortsætter kørslen med de to fixelancer, som på et tidspunkt skal videre til andre af Københavns bydele. Foreningen Fixerum fik prisen for *Årets Innovative Projekt 2012* af Københavns Kommune og *Årets Brugerven 2012* af Brugerforeningen for aktive stofbrugere.

+ OM DE FRIVILLIGE

Frivillig runner

Henter udstyr, kaffe, smøger og sørger for god ro og orden og køkultur udenfor ambulancen.

Frivillig sundhedsprofessionel

Er en uddannet læge eller sygeplejerske. Der er altid to sundhedsprofessionelle i fixelancen. De udleverer rent værktøj og behandler stofbrugere med modgiften Naloxon (0,4 mg/ml) i tilfælde af en overdosis. De må ikke bistå stofbrugere med at indtage deres stoffer.

Frivillig chauffør

Holder nøglen og hjælper runnere med at holde styr på gaden omkring fixelancen. Chaufføren har kendskab til ambulancen og til et særligt toddokument, som skal fremvises på forlangende til myndighederne. Ambulancen er indregistreret som varebil til særlige behov og inspiceret og godkendt af Skat som fixerum.

Alle var nervøse

Mandag den 12. september 2011. Klokken nærmer sig 17.00. Folkene bag Danmarks første mobile fixerum venter i spænding og spørger endnu engang sig selv: Hvad vil der ske?

I ugerne op til lanceringen af Danmarks første mobile fixerum er ambulancen blevet ombygget og gjort klar i en baggård på Prags Boulevard for at undgå for megen opmærksomhed. Frivillige sygeplejersker, læger, chauffører og runnere har gennemgået træning, så de kan tage imod de første stofbrugere, mens et hold jurister og forsvarsadvokater venter i kulissen, hvis politiet eller andre skulle dukke op og forsøge at lukke projektet.

“Vi var så nervøse den første dag og havde allerede udskudt det flere gange. Det var meget vigtigt, at alt det formelle var gjort korrekt: Ambulancen var synet rigtigt, parkeringstilladelsen sad i vinduet, og baglyset fungerede. Der måtte ikke være noget at komme efter. Det er et sundhedstilbud, og det skal bare være hundrede procent i orden”, forklarer social iværksætter og daglig leder af Foreningen Fixerum, Michael Lodberg Olsen.

Med livrem og seler

Sammen med komiker og formand for Foreningen Fixerum Frank Hvam besluttede Michael Lodberg Olsen i begyndelsen af 2011 at anskaffe en brugt ambulance og få den ombygget til et mobilt fixerum. Og nu var dagen kommet, hvor de mange forbedelser og overvejelser endelig skulle stå deres prøve. Det mobile fixerum stod klar, og alle var parate til at tage den første tur rundt på Vesterbro og åbne dørene for kvarterets mange stofbrugere.

“Vi gik med livrem og seler, og ambulancen var overbemandet. Der var nærmest sundhedsmæssige kapaciteter nok til at gennemføre en hjertetransplantation i ambulancen. Vi havde på fornemmelsen, at myndighederne kunne finde på at skyde projektet ned. Så der måtte bare ikke begås nogle fodfejl”, påpeger Frank Hvam.

De havde på forhånd konsulteret en række eksperter på området og undersøgt forskellige lovgivninger, som ikke direkte havde berøring med narkotikaområdet, men som stadig kunne lægge

projektet ned. Konklusionen fra juristerne var klar: Der var intet i dansk lovgivning, som gjorde det mobile fixerum ulovligt.

“Vi havde en hær af jurister og forsvarsadvokater med rundt de første fjorten dage. De var ikke i ambulancen, men i nærheden af os. Vi var ikke interesserede i en konfrontation eller i at lænke os til ambulancen og råbe: I får os ikke! Men vi havde brug for at vide, hvad vi skulle gøre, så vi havde de bedste kort på hånden, hvis vi nu endte med at skulle køre en eventuel prøvesag”, forklarer Michael Lodberg Olsen.

Vi flytter os gerne

Politisk var der åbenlys skepsis over for projektet, og allerede efter få timer på gaden dukkede der historier op i medierne på nettet, hvor flere politikere udtalte, at de ville have undersøgt lovligheden af fixerummet og have det lukket snarest muligt.

Imens kørte fixelancen ufortrødent videre på Vesterbro. Der var ingen planer om åbenlys civil ulydighed, men derimod at agere professionelt og sige: Her er de juridiske fakta, fortæl os så, hvorfor vi ikke må gøre det.

“Derimod ville det underminere projektet, hvis der pludselig stod en gruppe Vesterbro-borgere og sagde: Det her vil vi ikke have. For et af vores vigtigste argumenter var, at vi gjorde det for deres skyld”, siger Frank Hvam.

Det var på forhånd gjort klart for de frivillige, at hvis der opstod konflikter med stofbrugerne, med beboerne eller med politiet, så skulle de lukke ned og køre væk. Enhver konfrontation skulle holdes på afstand med mere end en armslængde.

“Derfor er det også genialt, at fixerummet er mobilt. Vi flytter os gerne, hvis nogen ønsker det”, siger Michael Lodberg Olsen.

“Det var utrolig vigtigt, at sundhedssignalet kom rent ud i medierne, og at der ikke pludselig stod en gøgler eller komiker og forsøgte at sælge budskabet”

Frank Hvam, komiker og formand for Foreningen Fixerum

Ingen hat og briller

Det var specielt vigtigt, at ideen om det mobile fixerum kom rigtigt ud til offentligheden, og at pressen ikke begyndte at fokusere på enkeltsager eller enkeltpersoner. Derfor holdt Frank Hvam sig væk den første dag.

“Det var utrolig vigtigt, at sundhedssignalet kom rent ud i medierne, og at der ikke pludselig stod en gøgler eller komiker og forsøgte at sælge budskabet. Vi var bange for, at det ville gå op i hat og briller, hvis jeg stod der. At det ville blive opfattet som en happening eller noget useriøst”, forklarer Frank Hvam.

Også Michael Lodberg Olsen trådte lidt i baggrunden. Han spillede en stor rolle på de indre linjer, men udadtil handlede det om at lade forskellige personer tegne projektet.

“Vi prøvede kommunikativt at gå efter noget seriøs presse i starten. Lægen i vores bestyrelse, Kasper Iversen, var i Ugeskrift For Læger kort tid efter lanceringen. DRs P1 lavede et længere indslag om det faglige aspekt, og Berlingske Tidende bragte en lang artikel om projektet. Det var desuden vigtigt at vise, at det var et sundhedsfagligt tilbud. Derfor var sygeplejerske Maria Bonde også meget i medierne i starten. Det mobile fixerum er større end enkeltpersoner”, påpeger Michael Lodberg Olsen.

Der skulle lukkes med larm

Men trods bestræbelserne på at liste projektet stille og roligt ud på Vesterbro var bestyrelsen og de frivillige mentalt indstillet på konfrontation. De troede simpelthen ikke, at de fik lov. Det fortalte de sidste 35 års erfaringer.

“Det var rigtigt vigtigt for os, at vi kom ordentlig i gang og ikke blev lukket for hurtigt. Men vi havde også en plan B om, at vi ikke ville gå i graven i stilhed. Det skulle larme, hvis vi blev tvunget til at lukke”, siger Frank Hvam.

Det første stik i fixerummet

Sonny var den første stofbruger, som brugte fixelancen. Han startede med hash og amfetamin, da han var 13 år, og siden hen heroin, kokain og metadon. I dag er han 38 år, har to børn, er på vej ud af misbruget og har fået livsglæden tilbage.

Den mandag i september 2011, hvor fixelancen kørte ind på Reventlowsgade og for første gang åbnede dørene for Vesterbros stofbrugere, var Sonny der for at støtte op om projektet. Han var overbevist om, at fixelancen var en mulighed for et bedre liv for både stofbrugere og beboere på Vesterbro. Noget som han næsten havde opgivet. Men da det mobile fixerum dukkede op, var der ingen stofbrugere, der turde sætte sig derind.

“Jeg kan godt forstå de andre. Jeg havde det faktisk også på den måde, hvad er det her? Hvad laver alle de folk her med kameraer og sådan. Men jeg kendte jo Michael og nogle af de andre frivillige, så jeg vidste, vi var i gode hænder. Så hvad fanden, tænkte jeg, hvis politiet kommer, kan de kun holde på mig et døgn, så jeg gør det sgu”, fortæller Sonny.

En af grundene til, at stofbrugerne ikke havde lyst til at sætte sig ind i ambulancen, var, at der i starten manglede tonede ruder, så man flere steder kunne se ind i den. Det gjorde dem nervøse, især for journalister og politiet, hvis blå busser jævnligt patruljerer området.

“Er du sindssyg, med det samme jeg satte mig ned på stolen i fixelancen, så stod der fire kameraer og filmede mig. Og ville politiet pludselig komme rendende? Vidste de, jeg var herinde? Jeg sad og tænkte ‘så for helvede’. Jeg var ikke rystende nervøs, men havde taget in mente, hvad der kunne ske, hvis politiet kom og tog mig med. Så jeg sørgede for at fodre mig godt, inden jeg gik ind”.

Efter at Sonny havde indviet fixelancen, begyndte nogle af de andre stofbrugere også at kigge ind. Den første dag brugte omkring otte stofbrugere fixelancen i de tre timer, den havde åbent.

Når man fixer i en opgang

Inde i fixelancen kan stofbrugerne tage deres stoffer under kontrollerede og sterile forhold. De behøver ikke være bange for at tage for meget eller noget

dårligt, eftersom der altid er en læge eller sygeplejerske, som kan hjælpe, hvis det går galt. Ifølge Sonny er de frivillige ikke klar over, hvor stor betydning de to fixelancer har i dag. Det vidste han heller ikke selv, før han med hjælp fra de frivillige fik plads på et behandlingssted og nu er på nedtrapning.

“Fixelancerne giver dig ro og værdighed. Man rykker mange trin op. Tidligere kunne jeg sidde og fixe lige ved siden af, hvor folk pissede, eller hvor der kunne komme en mor med sine børn. Man føler sig ussel, når man sidder og fixer i en opgang. Jeg kan godt forstå, det er for meget for folk. Men man går jo ikke ind i en opgang for at være et dumt svin. Det er netop for at skjule det. Efter at jeg selv har fået børn, har jeg vendt den om og set på, hvordan jeg selv ville reagere. Og jeg må ærligt indrømme, at jeg ville flippe helt ud, hvis jeg kom ned med mit barn, og der sad nogen og fixede i min opgang. Det skal de sgu ikke opleve”.

Det undrer ham, at der skulle gå så lang tid, før der blev oprettet et fixerum.

“Helt ærligt, så tror jeg ikke, kommunen har villet lytte, og så har de været bange for, at der skulle falde en masse nye folk i på grund af de forbedrede forhold. Men det er der jo ikke. Det er for de hardcore mennesker, der tager fem gange om dagen. Det er ikke for dem, som køber et gram til weekenden”.

En ny familie

Sonny startede selv med hash og amfetamin, da han var 13 år og flyttede senere til København, fordi han ikke ville have, at familien så, hvad der var sket med ham. I København fandt han sig en ny familie blandt de andre stofbrugere. Han mener, at det er vigtigt at få folk væk fra gaden. Det er på gaden, man er mest udsat og har lettest adgang til stofferne.

“Men jeg tror ikke, det hjælper at skræmme. Derimod mere oplysning. Du kan bare spørge de frivillige i ambulancen. De lægger ud med at spørge,

hvornår du startede, og hvad du tager. De rigtig gode af dem går mere i dybden og spørger, om du har talt med gadejuristen, gadeplansfolkene eller hjemløseenheden. Det er rigtig godt. Bare det sker på ens eget initiativ”.

Han mener ikke, det er nok med to fixelancer. Der er mange andre steder i København, som også har brug for en fixelance seks timer i døgnet.

“På Amager er der Nådeparken, og ved Søerne på Nørrebro sidder folk og fixer åbenlyst. Nu kan jeg se en løsning på det. Det har jeg ikke kunnet tidligere.

Man skal lade kommunen komme ordentligt ind i at drive fixerum det næste halve år, og så skal man sørge for, at de andre storbyer rundt om i Danmark får samme mulighed”.

Berlingske: Nu kan narkomaner fixe i ambulancen

Nyt projekt for narkomaner lander lige midt i valgkampen. Rød blok lover fixerum, hvis de får magten. Regeringen afviser.

Artiklen blev bragt i Berlingske Tidende den 12. september 2011 – skrevet af journalist Steen A. Jørgensen.

To brugte ambulancer. Et hold læger og sygeplejersker. Og en ordentlig bunke kanyler. Det er hovedingredienserne i det nye, rullende fixerum til stofmisbrugere på Vesterbro, som i dag åbner – med eller uden politikernes velsignelse.

Bag projektet står Foreningen Fixerum med den sociale iværksætter Michael Lodberg Olsen i spidsen. Han har i årevis arbejdet for bedre forhold til narkomanerne på Vesterbro.

“Vi ved, at vi kan redde liv med et fixerum, men Folketinget ønsker ikke at hjælpe stofbrugerne til et mere anstændigt liv. Derfor søsætter vi nu dette initiativ”, siger Michael Lodberg Olsen, som mandag eftermiddag kører ud med kanyle-ambulancen for første gang.

Projektet bakkes op af flere frivillige læger og sygeplejersker, som skal stå klar med livreddende førstehjælp, hvis misbrugerne tager en overdosis. Med i bestyrelsen er også komikeren Frank Hvam, som selv har boet på Vesterbro i mange år, og som er varm fortaler for fixerum.

300 misbrugere dør hvert år

I Danmark dør omkring 300 stofmisbrugere hvert år af overdoser. Mange af dem ender deres liv på kældertrapper eller ved siden af en affaldscontainer. Ude i kulden. Sammenligner vi os med andre EU-lande har Danmark noget nær den højeste dødelighed blandt misbrugere – kun overgået af Luxembourg og Estland.

Socialdemokraternes sundhedsordfører, Sophie Hæstorp Andersen er frustreret over at se, hvor dårligt Vesterbros misbrugere har det. Hun lover, at en ny regering som noget af det første vil ændre loven, så fixerum bliver lovlige.

“Nu har vi ventet så længe, og så mange mennesker er døde, fordi VK-regeringen ikke har gjort noget. Vi vil have fixerum indført så hurtigt som muligt, fordi vi ved, at fixerum redder liv”, siger hun til Berlingske.

Redder liv og skaber tryghed

Omfattende undersøgelser fra lande, der for længst har indført fixerum, bakker hende entydigt op. Fixerum nedbringer markant dødstallet for narkomaner og sparer tilmed samfundet for store udgifter til for eksempel HIV- og hepatitisbehandling. Desuden oplever beboerne i de narkoplagede bydele, at deres gadehjørner blive mere rene, og at kriminaliteten falder.

SFs menneskerettighedsordfører, Kamal Qureshi, er enig med Sophie Hæstorp Andersen i, at fixerum er løsningen:

“Beboerne på Vesterbro har i årevis boet i ét stort, åbent fixerum, hvor misbrugerne har taget deres stoffer på legepladser og i opgange. Der er brug for et fixerum under ordnede forhold, men det har regeringen forbudt, siger han og understreger, at fixerum bliver en topprioritet, hvis rød blok vinder valget”.

Michael Lodberg Olsen håber ligeledes på permanente fixerum i Danmark. Han ser ikke det mobile fixerum som en holdbar løsning på sigt, og derfor vil Foreningen Fixerum også nedlægge sig selv i samme øjeblik, der er oprettet et fast fixerum på Vesterbro.

Regeringen blokerer for fixerum

I 2010 viste en Gallup-måling foretaget for Berlingske, at flere end syv ud af ti danskere støtter etableringen af fixerum. Der er endda også flertal for ordningen på Københavns Rådhus, men da emnet sidst var til afstemning i Folketinget, blev det stemt ned af Venstre, De Konservative og Dansk Folkeparti, som ikke vil være med til at lave små frizoner, hvor landets narkotika-love ikke gælder. Rød blok og Liberal Alliance stemte for.

I sin narkostrategi fra 2010 har regeringen i stedet for fixerum foreslået en ordning med et sundhedsrum, hvor misbrugere kan få rene kanyler og tilbud om sundhedsfaglig hjælp – men indtagelse af stoffer er altså ikke tilladt. Et sådant projekt findes allerede i form af Mændenes Hjem på Vesterbro.

Dansk Folkeparti er modstandere af at yde vejledning i, hvordan man skader sig selv med ulovlige stoffer. Og sundhedsminister Bertel Haarder (V) har tidligere argumenteret for, at det ikke giver mening at tillade stoffer i en bestemt zone, for så skal politiet jo stå klar lige udenfor og konfiskere stofferne, når misbrugerne forlader fixerummet.

Risikerer lukning

I dag siger Bertel Haarder til Berlingske, at han håber, at Foreningen Fixerums mobile fixerum er lovligt. Er det ikke det, vil både Haarder og justitsministeren kræve det lukket omgående, understreger han:

“Hvis det ikke er lovligt, så skal det lukke. Vi kan ikke tillade, at der er reservater, hvor der foregår ulovligheder i form af indtagelse af stoffer”, siger han.

- I en række lande såsom Tyskland, Schweiz, Holland, Canada og Australien, har erfaringerne vist, at fixerum redder liv.

- På Christiansborg er regeringen, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne imod at indføre fixerum. Rød blok samt Liberal Alliance er for.

“Vi vidste jo ikke, hvad der ville ske. I dagene op til forsøgte jeg at finde ud af, hvad vi egentlig måtte som sygeplejersker. Min mor var nervøs for, at jeg skulle miste mit job. Men det var en stor dag, og da vi var færdige, tudede folk”

Maria Bonde, sygeplejerske og koordinator af de frivillige sundhedsfaglige

+ KURSER FOR FRIVILLIGE

Foreningen Fixerum har et introduktionskursus for de frivillige sundhedsfaglige læger og sygeplejersker og et kursus for ikke-sundhedsfaglige chauffører og runnere. De, som ikke er sundhedsfagligt uddannede, har fået undervisning i hjerte-lunge-redning. De sundhedsfaglige har fået en udvidet introduktion til fixelancen, de stoffer, der bliver taget på gaden, og juraen omkring besiddelse og brug af narkotika – ting, som er nødvendige at vide, inden man starter i det mobile fixerum.

**DER KOM IKKE NOGEN
FRA KOMMUNEN
– NU LØSER VI DET SELV!**

Bare det bliver gjort

Foreningen Fixerum blev etableret i frustration over, at ingen gjorde noget ved det åbenlyse narkoproblem på Vesterbro. Mottoet var: Det handler ikke om, hvem der gør det – bare det bliver gjort.

1.
Lægepraksis på
gadeplan, ved
siden af Café
Dugnad.

Mange initiativer har igennem årene været med til at gøde jorden, så det i dag er lykkedes at få fixerum på Vesterbro. En af de mest ihærdige lokale iværksættere og debatterer, Michael Lodberg Olsen, flyttede i 1994 ind i en byfornyet lejlighed på Vesterbro og begyndte kort efter at involvere sig i narkoproblematikken.

“Efter at vi havde fået fjernvarme og samtalekøken, var det gårdens tur til at blive renoveret, og vores affaldscontainer blev udskiftet med en, hvor der tændes lys, når man åbner. Stofbrugerne fandt hurtigt ud af, at det var det fedeste rum for dem og brød låsen op. En dag, hvor min kæreste skulle ud med skrald, sad der en stofbruger oven på alt skraldet i færd med at fixe. Min kæreste blev forskrækket, og han sagde undskyld. Som beboere oplevede vi, at dér, hvor vi går hen med vores skrald, der går stofbrugerne hen for at få opfyldt et meget basalt behov. Det fortalte mig, at noget var helt galt. Dér startede mit engagement”, fortæller Michael Lodberg Olsen.

Han var med til at stifte Beboerforeningen for Narkoløsninger. En forening, hvis mål var at give bedre forhold for stofbrugere i lokalområdet, eftersom det også ville forbedre forholdene for de andre beboere. Med byfornyelsen var der kommet mange nytilflyttere til området, og nogle af dem oprettede som modtræk Narkofrit Vesterbro, der ville smide stofbrugere væk fra Vesterbro. Det endte i en række kaotiske møder om narkoproblemet, som i folkemunde kom til at hedde “råbe-skrige-møder”.

“Det var jo guf for pressen og ikke særligt rart, fordi det blev konfliktfyldt at være beboer. Alle var meget opsat på at fortælle, hvad problemet var, men de var ikke så fokuseret på at komme med løsninger, som alle kunne leve med. Det er meget følelsesladet at se et menneske på åben gade med bukserne nede i færd med at skyde sig selv i lysken. Hvad fanden gør man? Hvad siger man?”

Derfor afholdt Vesterbro et stormøde om narkoproblemerne i september 2005. Et af resultaterne var at skabe Café Dugnad – en café for stofbrugere.

Det gav løbende en masse polemik og konflikter, indtil det blev lukket i en periode i protest mod kommunens stive regler og bureaukrati.

“I 2010-11 gjorde jeg endnu et forsøg og lavede med støtte fra en erhvervsmand et fixerum i en kælder i Reventlowsgade. Dagen før den planlagte lancering, blev det lukket af beboerne med en fogeddom, fordi der ikke måtte ligge et sundhedstilbud i kælderen i forhold til lokalplanen. Flere personer forsøgte på forskellige måder at lukke os, og det lykkedes altså”.

Den sure jyde

I samme gade overtog komikeren Frank Hvam i 1998 sin brors lejlighed. Reventlowsgade ligger overfor Hovedbanegårdens bagudgang, hvor Vesterbros luder- og narkokvarter begynder. Frank Hvam kom som ung fyr og følte sig mest som en lokal turist. Han observerede, at der var en del mennesker, som fixede i den gade, han boede i, og han havde en forventning om, at der nok var nogle kompetente folk, som gjorde et eller andet ved det på et tidspunkt.

“Efter noget tid opdagede jeg, at der ikke skete noget. Stofbrugere blev ved med at være der. Det føltes som om, problemet ikke længere var kommunens, men mit. Og det begyndte at gå ud over min selvrespekt. Jeg var åbenbart ikke i stand til at løse problemer på min egen trappesten. Narkomanerne, som sad og stak sig på trappestenen, blev et symbol på min og andre beboeres magtesløshed. Der var ingen meningsfuld løsning”, forklarer Frank Hvam.

Som de fleste andre startede han med at sige: “I kan sgu ikke sidde her, gå jeres vej, væk med jer” og prøvede at spille den sure jyde, der er kommet til København. Men han fandt snart ud af, at stofbrugere havde fået nok skæld ud i tidens løb, og at det derfor ikke havde nogen effekt.

“Så begyndte jeg at snakke med dem, som om de mine var naboer. Det føltes allerede bedre. Men det var en underlig deprimerende fornemmelse ikke at kunne sige, at de skulle gå hen i et fixerum. Det eneste, man kunne, var at trække på skulderen og nå ja, jeg kan godt smide dig væk herfra, men om lidt sidder du ovre hos naboen eller her igen, når jeg er væk”.

Der gik fem år med at træde henover stofbrugere på hans trappesten, før Frank Hvam mødte Michael Lodberg Olsen, der på det tidspunkt var involveret i at skabe nye løsninger for stofbrugere og beboere på Vesterbro. Anledningen var, at en gruppe beboere, der primært bestod af nytilflyttere, opstillede en alternativ liste til menighedsrådsvalget i 2003 i et forsøg på at få det gamle menighedsråd smidt ud. På den måde kunne de komme af med værestedet Mariatjenesten i Mariakirken på Istedgade, hvor stofbrugere i stort tal hang ud døgnet rundt.

“Vi har en fælles ven, som trommede os sammen for at få støtte til det siddende menighedsråd. Jeg kunne mærke, at Michael havde en stor viden om området og et kæmpe engagement. Han handlede på alt det, jeg bare havde gået og kikket passivt på i mange år”.

Men det var først med etableringen af Café Dugnad og Sundhedsrummet¹, at det blev tydeligt for Frank Hvam, hvad der skulle til. Med åbningen af Café Dugnad registrerede han, at der var færre stofbrugere i hans gade, og gennem Michael Lodberg Olsen fandt han ud af, at mange af dem nu indtog deres stoffer i cafeen. Men i det øjeblik Cafe Dugnad blev lukket på grund af samarbejdsvanskeligheder med Københavns Kommune, sad de igen i hans gade.

“Det er sgu da for sindssygt, at det er så enkelt. At hvis der er et rum, hvor folk kan få lov til at fixe under rimelige forhold, så er de væk fra gaden. Skal der virkelig ikke mere til? Der faldt brikkerne på plads”.

“En dag, hvor min kæreste skulle ud med skrald, sad der en stofbruger oven på alt skraldet i færd med at fixe. Min kæreste blev forskrækket, og han sagde undskyld”

Michael Lodberg Olsen, social iværksætter og daglig leder af Foreningen Fixerum

Forårsstemning

Da Frank Hvam i 2011 var ved at flytte fra lejligheden til et hus udenfor byen, ringede Michael Lodberg Olsen og foreslog, at de skulle kaste sig over at etablere et mobilt fixerum, som de tidligere havde snakket lidt om. Efter at de havde skitseret projektet, stod det klart for dem, at et mobilt fixerum var et sjældent ligetil og pragmatisk projekt.

“Jeg kunne ikke forestille mig, hvem der ville have noget imod det, andet end af rene ideologiske årsager fra folk, som aldrig har sat en fod på Vesterbro”, siger Frank Hvam.

Det var også den reaktion, de fik, idet de gik i gang med at samle bestyrelsen for Foreningen Fixerum. De havde brug for folk med forskellige kompetencer, og alle, de kontaktede, var med på idéen. Opgaven i bestyrelsen blev at skabe rammerne, finde startkapital, skaffe en ambulance, og så ellers lade de mange mennesker, der meldte sig som frivillige i projektet, tage over.

“Projektet blev lynhurtigt meget større end Michael og jeg. Det løb så at sige foran os. De frivillige kom til og var hurtige til at tage initiativ. Mange af dem havde gået rundt med hænderne i lommerne ligesom jeg selv og ikke vidst, hvordan de skulle handle. Pludselig var muligheden der, og vi følte, at vi generobrede initiativet i stedet for at sidde og vente på, at kommunen og staten fik fingeren ud. Det skabte en forårsstemning”.

Et stille og provokerende projekt

Foreningen Fixerums udgangspunkt var, at projektet skulle være samlende for lokalmiljøet og hjælpe både beboere og stofbrugere til at flytte sig, så hele Vesterbro var med til at bære byrden.

“Strategien var at komme stille og roligt med en masse frivillige læger og sygeplejersker, så vi med

god samvittighed kunne kalde det et sundhedstilbud. For hvem kan have noget imod det”, siger Michael Lodberg Olsen.

De forestillede sig dog ikke, at projektet ville overleve som fixerum i særlig lang tid, og derfor var det vigtigt at kunne fortsætte, også uden at det var et fixerum. Så på ambulancen kom der til at stå “Fixerum + Førstehjælp”. For hvis de ikke kunne have et åbent fixerum, kunne de i det mindste køre rundt og lave førstehjælp for fortsat at være synlige og fastholde, at det er nødvendigt at have et fixerum.

“Vi var meget opmærksomme på ikke at provokere nogen, fordi vi vidste, at projektet i sig selv havde en stor kerne af provokation. Der var ingen grund til, at vi byggede oven på det”, siger Frank Hvam.

FIXELANCEN – HOVEDPERSONEN

En tysk reserveambulance fra 1992, blev ombygget til Danmarks første lovlige fixerum. Mød fixelancen, der brød 35 års visionsløs narkopolitik.

+ FIXELANCE NR. 1

Den første ambulance blev købt i Tyskland. Ambulancen er en Ford Transit fra 1992, der har stået som en reserveambulance i den lille sydtyske by Rosenheim. Den havde kun kørt 15.000 km. Købspris: 3.200 euro. Registreringsafgift: 6.800 kroner.

+ FIXELANCE NR. 2

Den anden ambulance blev doneret af Falck. Det er en Mercedes Sprinter fra 1995, der havde kørt 565.000 km. Den var blevet brugt til kørsel med bære i Aalborg og på Bornholm. En bæreambulance er lidt større end andre ambulancer, hvilket giver mulighed for fire fixestationer – der var kun plads til tre i den første ambulance.

Foreningen Fixerum bad Mercedes Peter skaffe en billig ambulance i Tyskland. Hans opgave var at finde en brugt ambulance, der signalerede sundhed og sikkerhed, og som var nem at rengøre indvendigt. Her ses den på færgen på vej fra Tyskland til Danmark.

To dage efter, at Foreningen Fixerum havde hentet ambulancen i Tyskland, ringede Falck og fortalte, at de gerne ville donere en ambulance. Så havde foreningen pludselig to.

En strittende udfordring

Firmaet WoodCouture har stået for ombygningen og indretningen af Foreningen Fixerums to ambulancer. Det handler om at finde gode løsninger på stofbrugernes konkrete behov, siger de to arkitekter Stig Elling og Petter Brandberg.

I en tidligere malingfabrik på Prags Boulevard på Amager arbejder arkitekterne Petter Brandberg og Sigurd Elling sammen under navnet WoodCouture. De kalder det selv et byggende arkitektfirma, der blandt andet løser specialopgaver inden for socialt og brugerdrevet design og arkitektur – fra øldrikkeres bænke på Enghave Plads og mobile cykelbaner til lægeboliger i Sierra Leone. For de to arkitekter er det åbenlyst, hvorfor projektet med de mobile fixerum er interessant.

“I flere år har der været en tydelig konflikt omkring fixerum, og projektet stritter netop imod den måde, narkoproblemet på Vesterbro er blevet behandlet politisk. Nemlig at der ikke har været nogen som helst seriøse forsøg på at løse problemet. Derimod er der blevet brugt meget energi på at usynliggøre det. Og det kan fandeme ikke være rigtigt, at man behandler en gruppe udsatte mennesker sådan. Noget, der er så tydeligt i gadebilledet”, siger Sigurd Elling.

Dårlig start på dagen

Han har selv boet på Istedgade i seks år, og i perioder kørte han langt udenom Mariakirken, fordi det var en rigtig dårlig måde at starte og slutte dagen på at se en stakkel skyde sig i benet.

Derfor var der ikke de store betænkeligheder, da Foreningen Fixerum kontaktede WoodCouture og spurgte, om de ville hjælpe med at indrette den første ambulance. Siden kom ambulance nummer to også på gaden med hjælp fra WoodCouture.

“Michael præsenterede projektet og fortalte, at de ikke kunne få lov til at være nogle faste steder. Så idéen om at ombygge en ambulance, der kan rulle rundt om hjørnet, hvis nogen kommer og klager, var dejlig aktivistisk og provokerende”, fortæller Petter Brandberg.

Projektet er ifølge de to arkitekter ikke aktivistisk for aktivismens skyld, men er opstået ud fra et konkret behov for at have et rent sted at fixe, og hvor der

er styr på sprøjter og kanyler. De fleste lokale i området støtter ideen om fixerum, men de vil ikke have det lige i deres kælderrum eller foran deres opgang. Derfor er behovet blevet til et åbenlyst problem, som man i over 35 år ikke har formået at finde en løsning på.

“Mobile fixerum er en simpel og god idé, der løser flere problematikker på samme tid. Det har samtidig været et væsentligt skridt for at synliggøre absurditeterne og vende stemningen politisk, så kommunen og regeringen nu endelig accepterer problemet og etablerer fixerum”, siger Sigurd Elling.

Brugerne i centrum

Arbejdet med at indrette ambulancerne til fixerum ved at skulle sætte sig ind i stofbrugernes behov og hverdag udfordrede fagligheden og tvang WoodCouture til at eksperimentere. I arbejdet med udsatte grupper findes der ifølge WoodCouture sjældent nogen “normal” løsningsmodel.

“Hvad er det for nogle parametre, narkomaner bedømmer et godt rum ud fra? Hvordan opnår vi det, og hvad skal det indeholde? Rummet må indrettes i forhold til stofbrugernes specielle brug og vaner, for ellers ville fixelancen måske brænde ned, eller brugerne ville ikke kunne fixe i det”, forklarer Petter Brandberg.

Til et fixerum skal der bruges nogle materialer, som kan holde til, at de bliver brændt på, og at der kommer blod på. Løsningerne har været små og simple, men stadigvæk eksperimenterende. Det stiller nogle spændende krav til design og arkitektur at skulle kombinere de forskellige forhold med den rigtige form og materialer.

“Det er interessant som arkitekt, at når man lægger sin arm op på et bord for at fixe, så gør man det sådan og sørger for, at man ikke forstyrrer den andens fix. Bordene må ikke hælde den vej, for så ryger fixet ud på gulvet. Vi skulle også tage højde for, at folk

kan skjule sig lidt inde i ambulancen, når de skal tage bukserne ned for at fixe. Eller om vi skal have et spejl i gulvet, når de skal finde en brugbar vene at skyde sig i. For at få brugbare løsninger har vi måttet stå i alle mulige underlige positioner og simulere, at vi fixede, så vi kunne få en fornemmelse af den optimale indretning af rummet. Hvad nu, hvis vi sætter benet op her og så”, siger Peter Brandberg og laver nogle armbevægelser for at indikere, at han skal til at fixe.

Funktion frem for æstetik

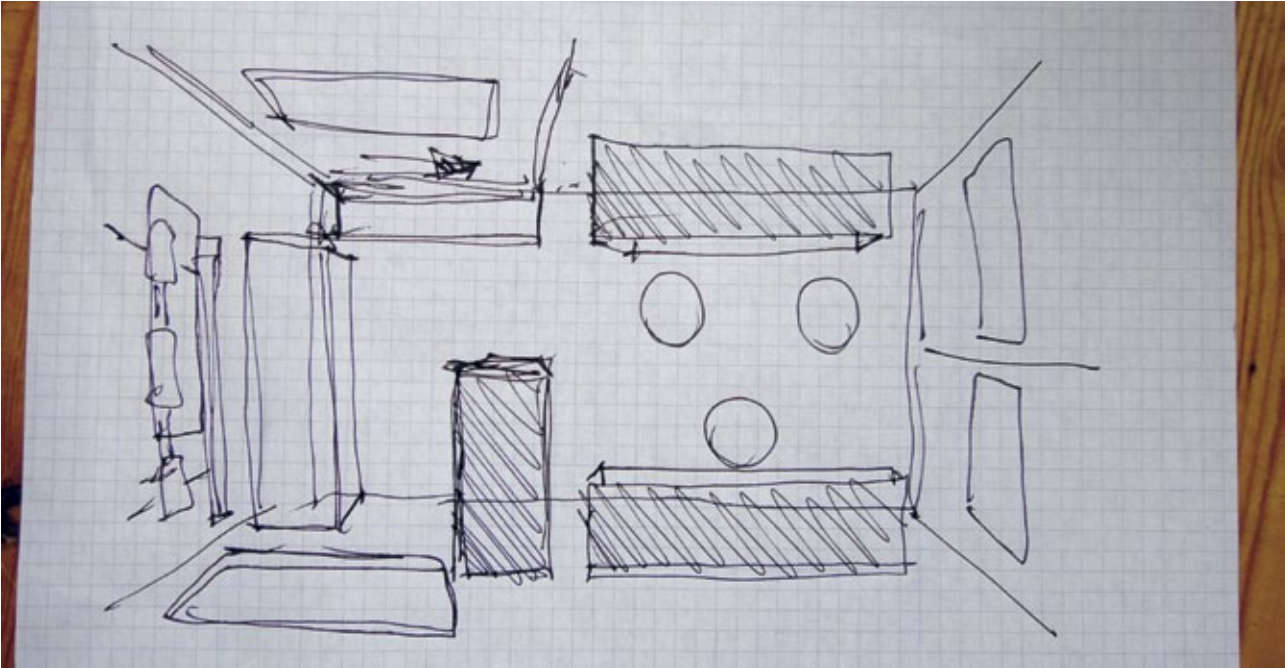
WoodCoutures arbejdsmetode er at menneskeliggøre hvert projekt, de deltager i – også når det egentlig ikke er det fra starten. I modsætning til mange andre samarbejdspartnere har Foreningen Fixerum igennem hele processen været klar over, hvad der var brug for, eftersom flere af de involverede har arbejdet med stofbrugere længe.

“Projektet er skruet sammen efter stofbrugernes behov og ikke efter regler og procedurer for, hvordan man for eksempel arbejder i kommunen. Kun brugere er i centrum”, forklarer Sigurd Elling.

Som arkitekt er det ifølge WoodCouture mest interessant at løse et reelt behov, fremfor at det kun skal se pænt og ordentlig ud. Gruppen af stofbrugere har et behov, hvor det som udgangspunkt er ligegyldigt,

om løsningen er pæn. De vil bare have noget, som fungerer. Først funktionen og så æstetikken. “Men med ambulance nummer to kom stofbrugerne så alligevel og kunne godt tænke sig, at den var lidt hyggeligere. Pludselig er der også sådanne behov og krav fra den gruppe, og de er ret sjove at forsøge at imødekomme. Den første ambulance blev bygget lidt som en operationsstue, der er nem at gøre ren og lidt klinisk i det. Nummer to er bygget i massivt træ med flotte åretegninger, messingknager til tøj og bare sådan lidt mere hjemlig”, fortæller Sigurd Elling.

Fixelancens indretning set fra oven på en af de første skitser.

Bordene er skabt ud fra stofbrugernes egne behov.

Tidligere stofbruger Susan Petersen i færd med at sætte folie på den første fixelance. Unge studerende på Skilteuddannelsen på Teknisk Skole i Gladsaxe har lavet det udvendige design til den anden fixelance.

“Tidligere skulle man mikse sit fix i vandpytter. I dag kan man sætte sig ind i en varm fixelance og få rene de sprøjter, man skal bruge til at fixe med”

Carsten, 44 år, har været stofbruger i 32 år

I fixelancen bliver der talt om alt fra personlige problemer til politik og fodbold.

“En af de første journalister, der skulle skrive om det mobile fixerum, fik lov til at komme med ind for at få en fornemmelse af stemningen. Hun var meget overrasket over, at der blev talt om alt fra personlige problemer til politik og fodbold. Alt muligt, som andre mennesker også taler om”

Julie Schou Hansen, frivillig sygeplejerske

Vi er med til at redde liv

De fleste frivillige læger og sygeplejersker syntes i starten, at det var grænseoverskridende at se stofbrugere fixe lige foran sig. Men de ved, at de gør en forskel for en gruppe mennesker, som sjældent har været i kontakt med sundhedsvæsenet, og som normalt bliver mødt med forbud og fordomme.

Marie Bonde er uddannet sygeplejerske og har koordineret de frivillige sundhedsprofessionelle i det mobile fixerum siden begyndelsen. Hun bor selv på Vesterbro og har tidligere været frivillig ved Café Dugnad, som også sigter på at skabe større værdighed og bedre forhold for stofbrugere i bydelen. Sammen med lægerne Kasper Iversen og Rasmus Müller og Hvidovre Hospital er hun med til at afholde førstehjælpskurser for de frivillige, så de har de rette kompetencer, hvis en stofbruger pludselig får en overdosis.

I begyndelsen gjorde Foreningen Fixerum ikke den store indsats for at hverve folk. I stedet satsede bestyrelsen på at trække frivillige ind fra deres netværk, og det spredte sig hurtigt som ringe i vandet. Samtidig opnåede det mobile fixerum massiv presseomtale, og det fik alle mulige mennesker til at tilbyde deres hjælp. I dag udgøres gruppen af frivillige – udover læger og sygeplejersker – af en tidligere politibetjent, en jurist, medicinstuderende, filosofistuderende, en socialrådgiver, pædagoger, vvs-folk, grafikere, kommunikationskonsulenter og andre lokale beboere.

Ifølge Maria Bonde har mange af de lokale meldt sig, fordi det betyder meget for dem, at de kan se på en fin gul ambulance i stedet for at stå ansigt til ansigt med stofbrugere, der fixer på åben gade. Som frivillig i Foreningen Fixerum fik beboerne mulighed for at være med til at ændre nogle forhold.

“Jeg tror, at det har noget at gøre med, at vi er et ret sympatisk projekt. Vi har ikke gjort noget, der kan genere nogen. Folk synes, det er et godt initiativ, der hjælper mennesker på bunden af samfundet. Det er ikke bare endnu et videnskabeligt projekt. Det er et sundhedsfagligt tilbud til folk, der har behov for det”.

De fleste frivillige har ikke tidligere haft erfaring med stofbrugere på gadeplan, og selv om projek-

tets læger og sygeplejersker er blevet efteruddannet specifikt til at håndtere stofbrugere, så syntes de fleste, at det i begyndelsen var grænseoverskridende at se dem fixe lige foran sig.

“Det er ret anderledes at arbejde i fixelancen end på hospitalet, hvor man har alt udstyret, personalet og rutinerne. I fixelancen skal du virkelig bruge dit kliniske blik og planlægge på en helt anden måde, og alting er meget tæt på. Stofbrugere er ikke rigtige patienter. De kommer og går hele tiden, og du har et helt andet forhold til dem”.

Fra kønssygdomme til førtidspension

Det unikke ved det mobile fixerum er, at de frivillige rent faktisk kan være med til at redde liv – og ikke kun i tilfælde af en overdosis. I fixelancen møder de en gruppe mennesker, som ikke har adgang til ret mange sundhedstilbud, og som sjældent har mødt sundhedsvæsenet før.

“Det er mennesker, som ikke har henvendt sig til egen praktiserende læge eller skadestuen, når der var brug for det. Det er en stigmatiseret gruppe, der har svært ved at passe ind i de forskellige kasser, ligesom de har svært ved at sidde på skadestuen og vide, at der er flere timers ventetid. Tit bliver de mødt med fordomme. At de er besværlige, at de bare er kommet for at proppe sig med smertestillende eller for at få metadon”, forklarer Maria Bonde.

Men hjælpen stopper ikke ved det sundhedsfaglige. Ofte henvender stofbrugere sig til de frivillige med spørgsmål i relation til sociale og økonomiske forhold. Nogle har problemer med deres husleje, spørgsmål om deres pensionsansøgning eller vil bare gerne snakke.

“Der er opstået en rigtig god dialog. De har taget mange ting op og snakket med os om alt fra kønssygdomme til førtidspension. Og mange af de justeringer, vi har gjort ved den daglige drift, er helt

klart kommet som følge af dialog med brugerne. Det har blandt andet været åbningstider, at de gerne ville have vand i ambulancen, og at de har manglet forskelligt udstyr”.

Det kræver ro

Men det er ikke alle stofbrugere, der vil bruge det mobile fixerum. I stedet sætter de sig udenfor, så der stadig er førstehjælp lige ved siden af, hvis de skulle komme til at tage en overdosis. Andre holder sig helt væk, og det kan der være flere grunde til.

“Mange af vores brugere tager kokain, og så har man brug for ro. Derfor vil de ikke sidde i fixelancen, fordi der kan være støj, snak og utålmodige brugere, der venter udenfor. Det er meget intimt at tage stoffer, ligesom når vi andre går i bad eller på toiletet. Det var meget svært for dem i starten, at der sad almindelige mennesker og så på dem, mens de tog deres stof”.

De frivillige har derfor prøvet at skabe optimale forhold, ved blandt andet at give stofbrugere den tid, de skal bruge, og at der er stille, når nogen beder om det.

“Ting, vi kan ændre, forsøger vi at tage hensyn til. Selvfølgelig kan vi ikke ændre på, at nogen står og småskændes udenfor, at der kører biler forbi, eller nogen råber ned fra et vindue. Men som privat initiativ har vi ikke været underlagt så mange regler og procedurer. Det har været en klar fordel, eftersom vi har kunnet tage udfordringerne, som de er kommet:

Hvad er den bedst mulige løsning, hvordan imødekommer vi det her med det bedst mulige resultat. Vi har forsøgt at skabe et så godt rum som muligt”.

Det største indtryk

Det, som har gjort størst indtryk på Maria Bonde, er den tillid, mange stofbrugere med tiden har vist de frivillige. I begyndelsen havde stofbrugere svært ved at tro på, at de frivillige i fixelancen ikke forventede noget af dem andet end, at de fortalte, hvad de tog af stoffer og andre anonyme spørgsmål. Ofte var de overraskede over, at der faktisk var nogle mennesker, som gerne ville gøre noget godt for dem – uden at have en skjult dagorden.

“De har virkelig åbnet op, og de stoler på os. Vi har aldrig haft nogle konflikter eller følt os truet eller utrygge. Selvfølgelig har der været nogle episoder ude på gaden, men det har altid været internt imellem brugerne, så vi har blot trukket os lidt væk og ikke gået ind i det”.

Også rigtig mange fordomme er blevet manet i jorden. Når hun taler med de andre frivillige, som ofte ikke har tidligere erfaringer med miljøet, kan hun tydeligt fornemme, at de med tiden ser stofbrugere på en helt anden måde end dengang, de begyndte at arbejde for Foreningen Fixerum.

“Jeg håber, at de vil tage de erfaringer med sig i deres fremtidige job som læger og sygeplejersker”, siger Maria Bonde.

BESØGENDE I AMBULANCEN Lør DAG D. 11 / sep 2011. PÅ VAGT: Marie Bonde, Stina, Christina SIDE 4

1. NAVN / KALDENAVN + KENDETEGN	2. ALDER / STOFBRUGER-ALDER	3. GENGANGER?	4. STOF TIL INDTAG	5. IND TIL FIX KL. XX.XX	6. FÆRDIG MED FIX KL. XX.XX + ANTAL MIN. BRUGT PÅ FIX	7. EVENTUELT
lehmann	31/3,5	N/1	Kokain	15:09	15:25	
Johanne	19/3,5	N/1	Kokain	15:09	15:25	
Marianne	39/17	N/1	Kokain	15:26	15:54	
Peter	33/20	Ja/3	Kokain + methadon	15:26	15:46	
Jocely	55/35	Ja/1	Heroin	15:45	16:15	
Agon	31/12	N/0/0	Kokain	16:08	16:12	
Dohy	27/7	N/0/1	Heroin	16:53	17:00	Sniffede
Peter	33/20	Ja/4	Kokain	17:07		
<i>[Signature]</i>	38/1					

De frivillige indsamler løbende data om stofbrugerne: køn, alder, hvornår de begyndte at tage stoffer (debutalder) og hvilke stoffer, de tager. Stofbrugerne behøver ikke svare for at kunne bruge fixelancen, eftersom flere af dem har dårlige erfaringer med interviews og undersøgelser. Men når de hører, at andre har svaret på spørgsmålene, og de kan være anonyme, er de mere rolige og har svaret. Det eneste, sundhedspersonalet forlanger, er, at stofbrugerne fortæller, hvilke stoffer de skal til at tage. Det er vigtigt at vide, hvis noget går galt, så personalet kan hjælpe bedst muligt.

“Vi skal skaffe forskellige oplysninger fra stofbrugerne. Men bare det at spørge om debutalder var svært i starten. På de første ture kunne vi ikke få os selv til det. Sammen med gadejuristen fandt vi så ud af, hvordan vi skulle spørge dem og om hvad”

Marie Bonde, frivillig sygeplejerske

“Rigtig mange stofbrugere værdsætter, at der er kommet et fixerum. Man er fri for at sidde udenfor og fixe. Det fungerer godt og er mere trygt”

Kurt Petersen, tidligere stofbruger

Frygten for en overdosis

Fixelancens fornemste opgave er at redde liv. Derfor er det afgørende at have sundhedsprofessionelle med altid.

“Jeg vågnede på et tidspunkt op badet i sved, fordi jeg havde haft mareridt om, at et menneske var død i vores fixelance. Om morgenen forestillede jeg mig, hvordan det kunne blive brugt imod os. Jeg talte med Michael om det, og vi kom frem til, at vi i det mindste havde forsøgt at redde det menneske. Vedkommende døde ikke ensom, som alle de andre på en trappe, i en lyskasse eller bag en skraldespand. Dette menneske blev faktisk forsøgt reddet. Men selv om verdens bedste læger sad i fixelancen, kan de ikke redde alle”

Frank Hvam, komiker og formand for Foreningen Fixerum

“For mig var det vigtigt, at der konstant var to sundhedsprofessionelle til stede i ambulancen. Bedre kan vi ikke gøre det. Vi har det bedste fixerum i verden. Der kan ikke være flere læger og sygeplejersker inde i det rum”

Michael Lodberg Olsen, social iværksætter og daglig leder af Foreningen Fixerum

+ NARKOTIKARELEREDE DØDSFALD

I 2010 blev der registreret 273 narkotikarelaterede dødsfald på landsplan. Af de 273 dødsfald var 86 procent mænd (234) og 14 procent var kvinder (39). Gennemsnitsalderen ved død er 38,7 år. Cirka 22 procent af samtlige narkotikarelaterede dødsfald årligt sker blandt de unge under 30 år. (Kilde: Sundhedsstyrelsen, 2011)

To frivillige læger er ved at gøre klar til at køre ud.

Fixelancen på besøg på Christiansborg Slotsplads.

Fixelancen på borgen

Den 26. januar 2012 rullede det mobile fixerum ind på Christiansborg Slotsplads for at yde moralsk opbakning til politikerne, der førstebehandlede et forslag om etablering af fixerum.

Først den 13. juni blev regeringens lovforslag om stofindtagelsesrum (L185) endeligt vedtaget med støtte fra Socialdemokraterne, SF, De Radikale, Enhedslisten og Liberal Alliance. Imod stemte Venstre, De Konservative og Dansk Folkeparti.

Eaggermann, Blæs Bukki, Stunn Gun og Geolo G foran fixelancen, som blev inviteret med i Eaggerstunns musikvideo *Kugledans*, der foregår på Vesterbro.

HVOR FIXES DER?

Stofbrugere fik et engangskamera i hånden og dokumenterede deres hverdag. Følgende fotos er alle taget af stofbrugerne selv.

**“Et fixerum er en god idé både i forhold
til kanyleaffald og børnene”**

Flemming, stofbruger, 42 år

“Giv os nu det fixerum. Det er forfærdeligt at stå dér med bukserne nede om anklerne og bar røv i hed kamp for at finde en eller anden åre, der dur. Blodet sejler, og det, man frygter allermest, er, at der kommer nogle børn forbi og ser dig. Jeg har prøvet i over 20 år at blive clean. Jeg kan bare ikke. Men må jeg ikke godt få min værdighed tilbage alligevel?”

Signe, stofbruger, 42 år

“Vi er ikke i tvivl om, at I ikke gider se på os. Vi er faktisk også helst fri for at blive kigget på. Men så giv os da det fixerum, så vi kan gå derhen og gøre vores ting. Det er den eneste måde, I kommer af med os på. Ellers dør vi bare lige så stille, men det er måske bedre?”

Jette, stofbruger, 37 år

**“Hvis man skal fixe, skal man fixe.
Så kravler man sgu gerne over hegn og
sparker døre ind for at finde et sted.
Metrobyggeriet har givet flere hegn og
gemmesteder. Ellers skal du stå med
bukserne nede og skyde dig selv i røven,
og så mister man snart sin selvrespekt.
Man vil også undgå at blive stresset,
for hvis man er for urolig, får man ikke
noget ud af fixet, og det er penge lige ud
af vinduet. På den anden side ... jo mere
stilhed, jo mere stof har man lyst til at
tage, og desto større risiko for at tage en
overdosis et sted, hvor ingen finder dig”**

“Det er hverken blevet værre eller bedre. Det er ydmygende at sidde og fixe i fixelancerne. Jeg har været der én gang, og jeg føler, de kikker på én. Det er som at have en anden med på toilettet”

Nikita, 44 år, stofbruger på sjette år

+ KVINDER OG FIXELANCEN

De stofbrugere, som primært bruger det mobile fixerum, er mænd med mange års stofmisbrug.

De foretrukne stoffer er kokain og dernæst heroin – en udvikling, som har stået på i flere år, og som er kommet bag på mange eksperter på området, eftersom det dominerende stof tidligere har været heroin.

Selv om fixerummet er mobilt, har det i lange perioder haft fast plads i Lille Istedgade ved Mændenes Hjem, fordi ambulancen var afhængig af strøm til lys og varme i vintermånederne. Men placeringen ved Mændenes Hjem har afholdt mange kvinder fra at bruge det mobile fixerum. De er typisk mere blufærdige og vil helst være alene i ambulancen, ligesom det meget maskuline miljø afskrækker mange. Det mest hardcore miljø på Vesterbro er ved Mændenes Hjem, og derfor bevæger de fleste af kvinderne sig i periferien. De fleste sociale tilbud til kvinder ligger også længere ude på Vesterbro.

DET TOG 35 ÅR

Vesterbro har gennem 35 år kæmpet for fixerum til bydelens stofbrugere. Bølgerne er gået højt, når beboere, politikere og politi har diskuteret Danmarks største åbne stofscene. Mød nogle af de mennesker og initiativer, der har været bannerførere for nye narkoløsninger.

I orkanens øje

Bente Juhl-Thomsen har boet på Vesterbro siden 1977 og har på mange fronter kæmpet for at sikre bedre forhold for bydelens stofbrugere. Her fortæller hun om Vesterbros forvandling gennem 35 år – fra ludere og landevejsriddere til den store byfornyelse, der har forandret billedet og øget intolerancen.

1.
Abel Cathrines
Gade går fra
Halmtorvet
og krydser
Istedgade forbi
Mariakirken.

Bente Juhl-Thomsen står med en stor kop eftermiddagste og kigger ud af sit vindue på tredje sal i Helgolandsgade midt i hotelkvarteret – to karreer fra Hovedbanegården og 20 meter fra Istedgade. Et par unge prostituerede slentrer hen ad gaden med hver deres smøg i hånden. På den anden side af gaden er en lurvet mand med én krykke faldet om på fortovet. Han kæmper i fem lange minutter for at komme op, men hver gang kolliderer hans ben under ham. Et ungt par med barnevogn styrer uden om ham og triller videre med en coffee to go i hånden.

Optrinnet er næsten for grotesk til at være sandt, men i Bente Juhl-Thomsens verden har virkeligheden tit overgået fantasien.

“Jeg er nok blevet hjemmeblind. Forstået på den måde, at jeg efter 35 år i orkanens øje ikke længere ser alle de ting, der foregår på gaden. Mine sanser har vænnet sig til at tolerere et vist niveau af støj, snavs, narko og prostitution”, forklarer hun.

Den 64-årige jydte flyttede til København i 1977 med to små børn, da hendes mand skiftede job. Lejligheden i Helgolandsgade var nedslidt og hærget, men den kostede kun 280 kroner om måneden, hvilket selv efter datidens målestok var usædvanligt billigt. Men, understreger hun, det var også kun en midlertidig løsning, indtil de fandt noget mere velegnet til en ung børnefamilie.

“Dengang var der ikke låse på hoveddørene, så næsten hver morgen lå der nogen og sov på dørmåten. Det var både landevejsriddere, alkoholikere og narkomaner. Vi måtte bogstaveligt talt træde henover dem, når vi skulle af sted med børnene”, fortæller hun.

Ludere, lommetyve og transvestitter

Men flytteplanerne blev sat på pause, og med tiden kom familien til at holde af området. De satte lejligheden i stand og blev langsomt mere fortrolige med bydelens eksistenser.

“Istedgade var anderledes dengang. Der var ludere, lommetyve og transvestitter. På den måde var vi andre i undertal. Der var rigtig mange pornoforretninger og næsten ingen andre butikker. Og stort set ingen biler, så man kunne tit gå rundt ude på gaden”, fortæller hun.

Maria Kirkeplads var dengang nærmest som en markedsplads: Vagabonder med barnevogne, flag, figurer og harmonikamusik, gøglere, plattenslagere og drukkenbolte. Stemningen var tryk, og Bente Juhl-Thomsen havde ikke noget problem med at lade sine børn lege på pladsen, som var det eneste sted i området, hvor de havde plads til at cykle og spille bold.

“Det var meget folkeligt og ikke så truende dengang. Man fik krammere, og børnene blev nusset i håret”, siger hun.

Men det, der gjorde indtryk på hende – og som i sidste ende fik hende til at blive boende – var, at politikere og beslutningstagere helt åbenlyst ignorerede bydelens problemer.

“Vi blev indigneret over, at man overlod en hel bydel med over 30.000 indbyggere til sig selv og sin slum. Vi blev stejle og kontrære, og vi tænkte, at hvis alle bare flytter væk fra Vesterbro, så er der jo ingen tilbage til at gøre noget”.

Byens billigste barnepige

Både Bente og hendes mand blev gradvist mere involveret i det lokale foreningsarbejde, blandt andet som ledere af en gruppe FDF-spejdere i Mariakirken, der hver anden weekend tog op til en hytte ved Allerød med kvarterets unger.

“Men efterhånden fandt vi ud af, at vi var byens billigste barnepige. De unger havde det virkelig dårligt til daglig, og når vi kom hjem fra lejrturene, skulle vi finde forældrene på værtshus, hvor de havde siddet hele weekenden”, fortæller hun.

På det tidspunkt var der flere med udenlandsk baggrund på Vesterbro end i Gellerupparken i Århus, og Abel Cathrines Gade¹ blev kaldt Lille Istanbul.

Samtidig ændrede Maria Kirkeplads karakter, så det i langt højere grad var narkomaner, der tog ophold dér. Tidligere havde de huseret omkring en berøgt burgerbar på det skarpe hjørne ved Istedgade og Colbjørnsensgade, hvor der nu ligger et hotel. Men i takt med, at flere og flere boligforeninger begyndte at låse deres hoveddør om natten mellem 22-07 og satte hegn og porte op omkring baggårdene for at holde stofbrugere ude, begyndte de til gengæld at blive langt mere synlige i gadebilledet. Og Maria Kirkeplads blev deres nye sted.

“Alkoholikere kunne mange acceptere, men de kunne ikke tåle narkomanerne. Tidligere var de spredt ud over bydelen i baggårde og opgange, men nu blev de jaget ud på gaden, hvor deres tilstedeværelse pludselig virkede meget massiv. Børnene turde ikke længere gå forbi Mariakirken, som man så på med helt andre øjne – som et sted, hvor børnene

ikke måtte være”, siger Bente Juhl-Thomsen, der til sidst måtte nedlægge spejdergruppen.

Tolerancen forsvandt

I stedet gik Bente Juhl-Thomsen ind i menighedsrådet i Mariakirken, som reelt udførte mere politisk græsrodsarbejde end egentlige kirkeopgaver. Kirken huser også værestedet Mariatjenesten, som sigter på at give menneskeligt samvær og omsorg til brugerne og hjælper med kontakt til myndigheder og behandlingssteder.

Samtidig indledte politiet i 1990'erne den såkaldte stresspolitik, så stofmisbrugerne blev drevet rundt i bydelen som jaget vildt og fik bøder for at opholde sig i bestemte zoner.

“Der opstod utroligt meget uro i bydelen, fordi politiet begyndte at stresse dem. Og uden at spørge kirken jagtede politiet dem ind på Maria Kirkeplads for at samle dem dér. Hver gang politiets blå minibus – den såkaldte bødebus – kom forbi, fløj narkomanerne ind i kirken. Der var ikke ro til samtaler. Det var ren stress og ondskab. Og det gjorde lige det mod-

“Mine sanser har vænnet sig til at tolerere et vist niveau af støj, snavs, narko og prostitution”

Bente Juhl-Thomsen

satte af at gøre godt for nogen. Pladsen blev hurtigt døbt narkomanpladsen i folkemunde, og der opstod en bitter strid mellem kirken, der åbnede sine døre for narkomanerne, og beboerne, der ville have dem væk”, siger hun.

Præsterne i området protesterede til politiet og politikerne, og på et krisemøde oplevede Bente Juhl-Thomsen at blive kaldt kriminel af daværende politidirektør Poul Eefsen.

“Alting handlede om, at stoffer var ulovlige, og at narkomanerne skulle jages væk. Han beskyldte mig for at være kriminel, fordi kirken og jeg som formand for menighedsrådet gav husly til folk med stoffer i lommen”, fortæller Bente Juhl-Thomsen.

Gennem tiden har hun oplevet så mange dødsfald blandt stofbrugerne, at det ikke kan tælles.

“Det er mænd, kvinder, unge og gamle. Jeg har mange gange ringet til læger og ambulancer, når vi har stået med endnu et lig. Det er ufatteligt, at det har fået lov at stå på i så mange år”, siger hun.

Den barmhjertige samaritaner

Mens Mariakirken forsøgte at optræde som den barmhjertige samaritaner, kom der for alvor gang i den omfattende byfornyelse, som store dele af det saneringsmodne Vesterbro gennemgik fra 1997. Derved kom kirken i opposition til mange af de nye beboere, der rykkede ind i de byfornyelede lejligheder. For med dem forsvandt også en del af den tolerance, der var et særkende for Vesterbro, mener Bente Juhl-Thomsen.

“Det var svært for en kirke at være i opposition, når kanylerne lå som efterårsløv på gaden, og narkomanerne hverken var nyvaskede eller så særlig godt ud. Tidligere var der en vis tolerance overfor stofmisbrugere, for alle havde det skidt på Vesterbro. Der var en stemning af, at hvis du lader være med at pirke til min dårligdom, så lader jeg også din være. Der var kun få ressourcestærke mennesker til at tale nogens sag. I dag strutter bydelen af energi, uddannelse og engagement, og Vesterbro er totalt forandret. Til gengæld er tolerancen overfor narkomanerne stort set forsvundet”, mener Bente Juhl-Thomsen.

Præsten bestemte narkoprisen

På det tidspunkt besluttede Mariakirken at se sig om efter nye løsninger på narkoproblematikken. De tog på studierejser til fixerum i Hamburg, Berlin, Oslo, Amsterdam og Rotterdam. Sidstnævnte blev en øjenåbner for den danske delegation, som også bestod af to politibetjente og beboere fra flere ejendomme ved Mariakirken, der var inviteret med på menighedsrådets regning.

“I Rotterdam havde en præst indrettet et fixerum og en cafe i sin kirke, som han styrede med hård og retfærdig hånd. Han fastsatte priserne på stofferne, så der ikke opstod konkurrence og ballade blandt pusherne, og det forhindrede uro og slagsmål. Naboerne var godt tilfredse, og politiet tolererede det. Det var fantastisk”, fortæller Bente Juhl-Thomsen entusiastisk.

Men i Danmark prellede det af på politikerne. Godt nok blev fixerum et varmt emne, når der hvert fjerde år var kommunalvalg, men efter valget var alt ved det gamle.

“Jeg stod flere gange med følelsen af, at nu lykkedes det. Men til sidst holdt jeg op med at tro på det. Også i min boligforening på Vesterbro diskuterede man, hvordan man kunne forhøje hegnet til baggården med yderligere halvanden meter og rykke gadedøren helt ud på trappestenen, så der ikke kunne sidde narkomaner og stikke sig. Det var meget deprimerende”, fortæller hun.

Vendepunktet

Nabokrigen kom så langt ud, at beboere ved menighedsrådsvalget i 2003 forsøgte at vinde flertallet for på den måde at smide Mariatjenesten på porten.

“På det tidspunkt var jeg ved at stoppe mit arbejde i kirken. Jeg havde faktisk givet op. Der var mange barske stemmer blandt de nye i kvarteret, som ville lukke os ned. Jeg var chokeret over, at så veluddannede og stærke beboere kunne være så kolde. De burde kunne klare, at der var lidt lort omkring dem”, siger hun.

Men så løb hun ind i Michael Lodberg Olsen, der var i gang med at etablere en folkelig alliance for at

skabe lokale løsninger på Vesterbros narkoproblemer. Han arrangerede “Syv Minutters Rummelighed” på PH Cafeen på Halmtorvet, hvor blandt andre Frank Hvam, Tobias Trier og Joan Ørting hver især gav deres støtte til Mariatjenestens arbejde. Det fik Bente Juhl-Thomsen til at tage kampen op igen, og under valgkampen sprang hun ud som tilhænger af fixerum.

“Når de alligevel lå og fixede i rendestenen under forfærdelige forhold, så kunne de lige så godt få et fixerum. Michaels holdning var, at hvis stofbrugerne ikke har det godt, så har vi det heller ikke godt, og at det var til vores eget bedste, hvis vi kunne hjælpe dem til at få bedre forhold”.

Det store læs

Bente Juhl-Thomsen vandt valget, og hun fortsatte som formand for menighedsrådet med fuld støtte til Michael Lodberg Olsens bestræbelser på at skabe et såkaldt Dugnad Vesterbro, der gennem fælles og frivilligt arbejde skulle finde løsninger, som har betydning for fællesskabet.

“Michael har trukket et stort læs, og før ham trak vi et stort læs i Mariakirken. I mellemtiden er der sket to ting. Stofbrugerne er blevet en langt sværere gruppe at håndtere – engang var de sølle, i dag er de barske. Og så er der flere beboere, som har overskud til at støtte op om kampen. Politikerne har ignoreret problemet i mange år. Der er ikke mange, der er klar over, hvor omfattende, generende og tungt det er – og har været – på Vesterbro. Men nu har Vesterbro så mange ressourcestærke mennesker, at de er nødt til at lytte”, siger Bente Juhl-Thomsen.

Hun glæder sig over, at der nu endelig efter 35 års kamp er kommet et mobilt fixerum båret frem af frivillige kræfter, og at regeringen har skabt mulighed for, at landets kommuner kan etablere permanente fixerum. En anden ting glæder hun sig også over, og det er, at det næsten aldrig er kvarterets egne børn, der dør af en overdosis.

“Det er jo ikke de børn, der vokser op her, som ender som narkomaner. På den måde kan man sagtens bo med børn her”.

Fixekabinen

Fixekabinen er udviklet i 2010 af Julie Valentin-Hjorth og Anna Løw fra Innovationslinjen på Danmarks Tekniske Universitet i samarbejde med Michael Lodberg Olsen. Den skabte en del mediefokus og udtalelser fra politiet, der sagde, at de ikke var afvisende.

TV2 Nyhederne interviewer en stofbruger, der er ved at afprøve en demomodel af fixekabinen.

DOPENHAGEN

THE ALBUM

CD FOR FIXERUM

RELEASE: Man. // 20. December 2010 // 16.00-18.30

Forsamlingshuset //

**Se kort på:
5e.dk**

5e Grå Kødby!

Er det ulovligt at indføre stofindtagelsesrum?

Af: Claus Høxbroe, digter og forfatter og Michael Lodberg Olsen, social iværksætter

Det er sgu meget flot, at politikerne ikke vil tillade fixerum. Men hvor må jeg egentlig være? Ude i gaden får jeg konstant bøder af politiet, bare for at være der. Jeg må ikke være inde, jeg må ikke være ude, jeg skal bare væk, kan jeg forstå. Men hvor skal jeg gå hen?

Andreas, aktiv stofbruger på Vesterbro.

Ja det er flot at partipolitik går forud for at redde liv og forbedre forholdene for nogle af de mest udsatte mennesker i vores samfund. Det er flot at folketingset ikke kan finde ud af det – at Borgerrepræsentationen ikke har mod til det. Det er flot hvad man i udlandet har formået i de mange storbyer der har etableret fixerum, hvor stofbrugere kan sidde og fixe og ryge deres stoffer: Rummene kan redde liv, skabe bedre sundhed, fjerne kanyler fra gaderne og bedre forhold for de lokalområder, der er meget præget.

Hamburg har endog formået at fjerne den åbne stofscene omkring hovedbanegården – helt! Det er flot! Jura professor Vagn Greve har igennem mange år sagt og skrevet at det ikke er ulovligt at indføre stofindtagelsesrum. Kom nu politikere – kom med modet til at forandre vores samfund. Kom med modet til at tænke livet før partipolitikken.

Kom med modet til handling
Det vil sgu være flot!

DOPENHAGEN
eller via: **.NU**

Forhandles hos //

Tante T
Victoriagade 6
Istedgade 99

Girlie Hurly

Vi tilbyder tilbyder //

**URPREMIERE
GADEGLÖGG
JUNK FOOD JULEGRYDE**

**karriere
contemporary art & social life
...**

DUENAD
ARBEJDET

MINORITY
cph

Den Anden Natur

Vejl. udsalgspris:
50,-
DKKR.:

Flyer til CD for fixerum release.

DER ER INGEN JURIDISKE FORHINDRINGER

FOR ET FIXERUM

- KUN POLITISKE

Der findes **94 fixerum fordelt på 63 byer** verden over – primært drevet af private NGO'er. Fixerum er ikke et eksperiment, men en veldokumenteret succes:

Fixerum giver kontakt til en gruppe stofbrugere som hjælpeapparatet i dag har ingen eller for ringe kontakt til og som dermed ikke profiterer (tilstrækkeligt) af det aktuelt etablerede hjælpeapparat + Fixerum redder liv (jf. note 1) + Fixerum reducerer smitterisikoen ift. bl.a. hiv og hepatitis (jf. note 1) + Fixerum øger ikke tilgangen af nye stofbrugere (jf. note 1) + Fixerum forbedrer stofbrugernes generelle helbredstilstand (jf. note 1) + Fixerum øger behandlingssucces. Flere ophører helt med at bruge illegale rusmidler + Fixerum, der har tilstrækkelig kapacitet og åbningstid, kan være afgørende i forhold til at løse ordens- og sikkerhedsmæssige problemer i lokalområder som er præget af åbne stofscener (jf. note 1) + Fixerum hverken øger folgekriminaliteten (indbrud, tyverier mv.) eller stofhandelen (jf. note 1) + Fixerum fungerer, når de først er etableret, i godt samarbejde med både nabolag og politi (jf. note 1) + Fixerum er, økonomisk set, en god forretning + Fixerum giver store besparelser i sundhedsvæsenet og i straffeapparatet, og finansierer herved sig selv + Fixerum er ikke et fravalg af behandling, men en nødvendig, forebyggende forlængelse/udvidelse af behandlingsindsatsen. Fixerum kan nemlig være en forudsætning for, at de hårdest belastede stofbrugere først og fremmest kan holde sig og holdes i live og er i bedst mulig sundhedsmæssig tilstand, når de måtte ønske og være klar til at indgå i et struktureret, konventionelt behandlingsforløb + Fixerum er også behandling – det er livreddende behandling og den hidtil bedste måde for hjælpeapparatet at opnå kontakt med de allerhårdest belastede stofbrugere + Der er ingen juridiske forhindringer for et fixerum – kun politiske (jf. note 4).

The Street Lawyers
GADEJURISTEN
HARDCOREHARMREDUCER

FIXERUM
FØRSTEHJÆLP

1: Se her til eksempelvis: *Report on drug consumption rooms*, EMCDDA, EUs overvågningscenter på narkotikaområdet 2004, <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/indexx54125EN.html> og <http://www.emcdda.europa.eu/themes/harm-reduction/consumption-rooms> og EMCDDA om fixerum, 2010: http://www.emcdda.europa.eu/attachments.cfm?att_101273_EN_emcdda-harm%20red-mon-ch11-web.pdf.
Fåva, de gode erfaringer i Tyskland: *Evaluation der Arbeit der Drogenkonsumräume in der Bundesrepublik Deutschland. Endbericht in Auftrag des Bundesministerium für Gesundheit*, ZEUS (2003, Nomos-Verlag). ZEUS-evalueringen af 19 fixerums drift fra 1995-2001 viser, at der i perioden blev indtaget 2.100.000 fx, indtrådte 5.426 nedstiltfælde (overdoser mv.), der kunne have haft dødelig udgang, hvis der ikke var ydet akut sundhedsfaglig behandling. Der skete ikke et eneste dødsfald.
Fra Canada, Vancouver, 2011: *Reduction in overdose mortality after the opening of North America's first medically supervised safer injecting facility*, The Lancet, Volume 377, Issue 9775, Pages 1429 - 1437, 23 April 2011, [http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(10\)62353-7/abstract](http://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(10)62353-7/abstract).
2: *Injection drug use cessation and use of North America's first medically supervised safer injecting facility*, Drug Alcohol Depend. 2011 Jan 15;113(2-3):172-6. Epub 2010 Aug 30, <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20800976> og *First-of-its-kind study shows supervised injection facilities can help people quit drugs*, <http://www.clenet.ubc.ca/news/releases/first-its-kind-study-shows-supervised-injection-facilities-can-help-people-quit-drugs>.
3: *A cost-benefit and cost-effectiveness analysis of Vancouver's supervised injection facility*, Int J Drug Policy. 2010 Jan;21(1):70-6. Epub 2009 May 6, <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19423324>. Analysen viser, at selv hvis man alene måler på besparelser ved reduceret hiv-smitte samt død (og ikke fx hepatitis-smitte mv.) finansierer et fixerum sig selv og giver tilmed en større nettogevinst. Fåva, fixerummet Insle i Vancouver på 6 mio. \$ årligt.
4: Gadejuristens juridiske notat: "Stofindtægtesrum i et retligt perspektiv". Det fulde notat kan findes på www.gadejuristen.dk

Plakat, da det mobile fixerum kørte på gaden første gang.
Foreningen Fixerum og Gadejuristen manglede ikke argumenter, da de indledte en fælles kampagne for at få fixerum på Vesterbro.

Fixerum i Vancouver, Canada. De kunne her dokumentere 35 procent nedsættelse i antallet af dødsfald på grund af overdosis. I Frankfurt var tallet helt oppe på 70 procent. Man har igennem årene etableret fixerum i adskillige lande, blandt andet Spanien, Schweiz, Holland, Tyskland, Norge, Canada og Australien.

Fixerum – en kamp mellem jura og politik

Siden slutningen af 1990'erne har man fra politisk hold hævdet, at fixerum var ulovlige, selv om flere juridiske eksperter har vurderet det modsatte. Danmark har spillet en afgørende rolle i at sætte kampen mod fixerum på den internationale dagsordenen og har samtidig afvist fixerum – netop med henvisning til den internationale modstand.

I 1998 anbefalede det daværende Narkotikarådet¹, at Folketinget og regeringen kiggede nærmere på fixerum. Det medførte to ting, som fik betydelig indflydelse på mere end 10 års debat om fixerum. For det første blev Rigsadvokaten bedt om at forholde sig til fixerum, og han understregede i sin udtalelse, at oprettelse af fixerum af hensyn til politiets arbejde burde ske ved en lovændring, hvor man tager stilling til, om det er ulovligt at besidde stoffer eller ej. En udtalelse, som senere blev udlagt som om, Rigsadvokaten har hævdet, at fixerum er ulovlige. For det andet sendte Sundhedsministeriet med daværende sundhedsminister Carsten Koch (S) i spidsen en forespørgsel til Det Internationale Narkotika Kontroludvalg (INCB)² om, hvorvidt fixerum var i overensstemmelse med de internationale narkotikakonventioner – et spørgsmål, som INCB ikke tidligere havde forholdt sig til.

“Første gang, de internationale organer forholder sig til fixerum, er i forbindelse med den danske forespørgsel. Man spørger det absolut mest konservative organ kendt for sin generelle modstand mod skadesreducerende tiltag. Udvalget består hovedsagligt af læger og farmaceuter uden juridisk sagkundskab og uden mandat til med autoritativ virkning at fortolke konventionsstaternes forpligtelser”, forklarer Emil Kiørboe, jurist i Gadejuristen og bestyrelsesmedlem for Foreningen Fixerum.

Udvalget konkluderede i klare vendinger, at fixerum ikke bare var i strid med konventionerne, men at stater, der opretter fixerum, må anses for at fremme illegal narkotikahandel. Samtidig fastslog INCB, at fixerum strider mod den generelle forpligtelse til at begrænse brugen af stoffer til udelukkende medicinske og videnskabelige formål.

På baggrund af det stigende internationale pres for at skabe skadesreducerende tiltag på narkotikaområdet udbad INCB sig i 2003 en juridisk redegørelse fra folkeretsjuristerne i UNODC, der fungerer som sekretariat for udvalget. I den fortrolige redegørelse, der senere er blevet offentlig tilgængelig, blev INCB's påstande tilbagevist, eftersom de ikke var juridisk holdbare. INCB har aldrig offentligt kommenteret redegørelsen og holder fortsat fast i argumentet om, at brugen af stoffer skal begrænses til medicinske og videnskabelige formål. Men INCB har ikke siden fremført, at staterne herved skulle medvirke til illegal narkotikahandel.

Et politisk sprængfarligt emne

Men hvorfor har de danske politikere ikke forholdt sig til, om påstanden fra INCB var juridisk holdbar? Og hvorfor har skiftende ministre ikke bedt folkeretsjuristerne i statsadministrationen redegøre for Danmarks internationale forpligtelser på området?

Det er ikke fordi, der har manglet viden eller erfaringer fra udlandet om fixerum. Igennem det europæiske overvågningscenter for narkotika (EMCDDA)³, har man indsamlet den tilgængelige viden på området og kanaliseret den rundt til medlemsstaterne i EU. Centeret udgav i 2004 en rapport om erfaringerne med fixerum i flere europæiske lande, og i 2010 udkom en generel rapport om skadesreduktion.

Men ifølge jurist Emil Kiørboe virker det ikke til, at viden, evidens og erfaringer på narkotikaområdet flytter noget i Danmark. Det er noget helt andet, som rører sig i det politiske spil.

“Det er tydeligt, at de fleste politikere har et langt mere nuanceret syn på de narkotikapolitiske udfordringer, end de giver udtryk for på Folketingets

talerstol, og når kameraerne ruller. De ved udmærket godt, at der skal nye og radikalt anderledes løsninger til for at løse problemerne. Det lader til, at de er bange for vælgerne på dette område, selv om alle meningsmålinger⁴ tyder på, at befolkningen er meget længere fremme i skoene, end politikerne tror”, siger Emil Kiørboe.

“Derfor vil man nok helst ligge i midterfeltet på et så politisk sprængfarligt emne, og der synes ikke at være politisk vilje til at gøre Danmark til foregangsland på narkotikaområdet”.

Siden udtalelsen fra INCB i 1999 har man afvist at forholde sig til fixerum politisk. Skiftende sundhedsministre har sagt, at der ikke kan oprettes fixerum, fordi konventionerne forbyder det.

Først i 2010 – da den daværende regering lancerede handlingsplanen *Kampen mod narko II* – blev det slået fast, at det var et bevidst politisk fravalg, at man ikke ville have fixerum.

“Fixerum falder uden for regeringens opfattelse af skadesreduktion”, stod der i handlingsplanen. Det var første gang siden INCB's udtalelser, at man ikke

brugte narkotikakonventionerne som argument.

“Der var gået 10 år, hvor man ikke havde en seriøs politisk debat om fixerum, og hvor spørgsmålet hver gang blev skudt til hjørne med henvisning til udtalelsen fra INCB, som politikerne selv havde fremprovokeret. Når vi nu alligevel har valgt at oprette fixerum, må man forvente, at Danmark bliver kritiseret i INCB's næste årsrapport. Men når man ser på den meget sparsomme folkeretlige argumentation i bemærkningerne til lovforslaget, der muliggør kommunale fixerum, tyder det ikke på, at man bekymrer sig synderligt om at skulle forholde sig til INCB's kritik”, siger Emil Kiørboe.

Valgkamp og politisk vakuum

Emil Kiørboe og flere andre jurister fra Gadejuristen var tæt involveret i processen op til det mobile fixerums første dag på gaden. I de efterfølgende uger besluttede de desuden at tage med på samtlige ture, fordi alle involverede i projektet var bekymrede for, at der skulle komme et modsvar på det mobile fixerum fra myndighederne.

“Det er tydeligt, at de fleste politikere har et langt mere nuanceret syn på de narkotikapolitiske udfordringer, end de giver udtryk for på Folketingets talerstol, og når kameraerne ruller”

Emil Kiørboe, jurist i Gadejuristen

5. Hermed menes det første kommunale stofindtagelsesrum.

“Vi var alle sammen meget spændte, selvom det var vores helt klare overbevisning, at der intet ulovligt var ved at køre ud med fixelancerne. Men det var jo i direkte modstrid med, hvad alle andre sagde”, siger han.

Det var Gadejuristens analyse, at myndighederne ville undgå en direkte konfrontation – også politiet.

“Vi var overbeviste om, at hvis Justitsministeriet indirekte pålagde Københavns Politi, at projektet skulle lukkes ned, så ville de forsøge at finde en bureaukratisk måde at gøre det på, der ikke så grimt ud i pressen. De ville lede efter teknikaliteter, der ikke involverede politimænd og kendiskomikere i håndjern. Noget som kun involverede et støvet brev fra Skat om, at vi havde indregistreret ambulancen forkert eller havde monteret noget i ambulancen i strid med en eller anden ukendt branchestandard”, fortæller Emil Kiørboe.

Men selv om Foreningen Fixerum havde forsøgt at gardere sig bedst muligt, så var der stadig en risiko for, at de kunne have overset noget. Og når politiet skal træffe beslutning om, hvor vidt de vil rejse tiltale, så kan der gå rigtig lang tid, før den endelige afklaring foreligger.

“Det ville have været ret ubehageligt at blive mødt med en straffesag. Så ville projektet være blevet tvunget på standby, og det var på ingen måde meningen, at vores projekt skulle være et martyrium. Det mobile fixerum skulle hurtigst muligt sættes i gang for derigennem at bevise muligheden for at redde menneskeliv på Vesterbro og skabe ordnede forhold”, understreger han.

Når der ikke kom nogen reaktion fra myndighederne – udover nogle tvetydige kommentarer i medierne – hænger det ifølge Emil Kiørboe muligvis sammen med, at fixelancen kørte ud under valgkampen i 2011, og at Justitsministeriet formentlig afviste at ville hjælpe den daværende justitsminister Lars

Barfoed (K) under en valgkamp med et spørgsmål, som de mente var politisk.

Efterfølgende gik der yderligere tre uger, før der var dannet en ny regering, så der var et vakuum på hen ved en måned, hvor Justitsministeriet ikke havde nogen politisk ledelse.

“Det tror jeg var med til at gøre opstarten af det mobile fixerum så smertefri, for da der først kom en politisk ledelse, havde vi allerede kørt i en måned. Det er altid mere besværligt at lukke noget, som har eksisteret en længere periode, end at lukke noget i opstarten – nærmest før det er begyndt”.

Den nye lovgivning

Efter at det mobile fixerum havde været aktivt på Vesterbro i lidt over et år, åbnede Københavns Kommune Danmarks første godkendte fixerum⁵ ved Café Dugnad. I første omgang et midlertidigt rum, men senere på året vil kommunen etablere et permanent fixerum ved Mændenes Hjem i Lille Istedgade. Etableringen af det midlertidige fixerum blev foretaget i samarbejde med Foreningen Fixerum, og kommunen overtog samtidig foreningens to fixelancer, som skal hjælpe til med at imødekomme behovet i starten.

Kommunens engagement i projektet var et resultat af det lovforslag, der fra 1. juli 2012 gjorde det muligt for kommuner og selvejende institutioner med en kommunal driftsoverenskomst at oprette og drive fixerum. I loven tales der om stofindtagelsesrum – ikke fixerum – og ifølge Emil Kiørboe har regeringen og lovens støttepartier valgt en model, der ikke indeholder forpligtelser for kommunerne. Den definerer heller ikke hvilke kommuner, der skal åbne stofindtagelsesrum, og hvilke, der ikke skal. Det er overladt til kommunalpolitikerne at beslutte, om de vil oprette stofindtagelsesrum.

“Hvis man skulle have haft nogle forpligtende elementer i lovgivningen, kunne det være, at byer med en vis koncentration af stofbrugere, der indtog stofferne i det offentlige rum, var forpligtede til at oprette stofindtagelsesrum. Men det er klart, at stofindtagelsesrum er en forholdsvis dyr foranstaltning, og spørgsmålet er, om det vil være den rigtige måde at anvende pengene på, hvis man krævede, at enhver flække skulle have et døgnåbent og bemandedt stofindtagelsesrum”, påpeger Emil Kiørboe.

Kontrol og straf

Han tror, at vi kommer til at se flere fixerum og kommer til at udvide deres åbningstid. Vi vil også opleve tilbageslag, hvor medierne viser bagsiden af medaljen, som det ikke lykkes fixerummene at løse.

“Et fixerum løser ikke alle problemer, men jeg tror, der vil være politisk konsensus om, at man vil have det til at fungere og forsøge at løse problemerne. Der er desværre intet, som tyder på, at lovændringen får dansk narkotikapolitik til at dreje i en ny retning. De skadesreducerende tiltag står fortsat som enkeltstående initiativer, og der ændres ikke grundlæggende på, at stofbrugernes vilkår i første omgang reguleres via straffelovgivningen, snarere end at se det som et socialt og sundhedsmæssigt problem”, påpeger Emil Kiørboe.

Dansk narkotikapolitik bygger på den såkaldte firesøjlemodel, der hviler på fire indsatsområder: Kontrol, behandling, forebyggelse og skadesreduktion. Hvor mange ressourcer, der bruges indenfor hver enkelt indsatsområde, vides ifølge Emil Kiørboe ikke med sikkerhed, eftersom områderne er splittet op i mange sektorer. Men det estimeres, at størstedelen af ressourcerne anvendes på politi, retsvæsen og fængsler.

“I teorien er det fire lige store søjler, men i praksis er det kontrol og strafferet, som klart fylder mest.

Herefter kommer behandling, der i vid udstrækning handler om, at stofbrugerne skal integreres i samfundet på vores vilkår – frem for at møde dem, hvor de er, og sikre at de ikke dør eller får alvorlige skader på deres helbred. Desværre er der ikke noget, som tyder på, at det vil få en central plads i den nærmeste fremtid. Der er hverken taget initiativ til en ny handlingsplan eller en ny samlet narkotikastrategi for Danmark – men man har jo lov at håbe”.

+ OM GADEJURISTEN

Gadejuristen er en privat organisation, der yder hjælp til udsatte borgere på gadeplan med fokus på skadesreduktion og udgående retshjælp. Gadejuristen arbejder for en narkotikapolitik, der fokuserer på at informere og mindske skaderne ved at bruge stoffer og for en rettigheds- og retssikkerhedsbaseret tilgang til udsatte borgere. Gadejuristen har syv ansatte, heraf fem med juridisk baggrund, en socialrådgiver og en psykolog samt næsten 40 frivillige med forskellige faglige kompetencer. Organisationens er kommet på finansloven med en fast driftsbevilling fra 2012 og frem.

En død mand ind ad døren

Cafe Dugnad på Halmtorvet var det første forsøg på at indføre fixerum ad bagdøren på Vesterbro. Cafeen lod stofbrugere fixe på toilettet og ryge heroin og kokain i et stort overdækket rygerum.

I 2009 åbnede det, der skulle blive forløberen for både det mobile og det permanente fixerum: Café Dugnad og Sundhedsrummet i Den Brune Kødbý på Halmtorvet.

Forud var gået et intenst forarbejde mellem borgerne på Vesterbro ud fra en filosofi om, at hele lokalmiljøet vinder, når de mest udsatte får værdige forhold – herunder adgang til toiletter, sundhedsydelser, mad i maven og et forum at give sin mening til kende i.

Café Dugnad og Sundhedsrummet kører nu videre i kommunalt regi og er omdøbt til Den Runde Firkant, hvor også Danmarks første fixerum uden hjul åbnede i oktober 2012.

Gratis mad og kærlighed

Café Dugnads vigtigste funktion er at servere gratis, sund mad til stofbrugere og give adgang til ordentlige toiletforhold, men det fungerer også som et hyggeligt mødested for stofbrugere og beboere fra Vesterbro. Initiativtagernes fremgangsmåde var at lade hverdagen vise, hvad der var behov for.

Tilstrømningen til den i 2009 nyåbnede café var enorm. Dugnad var blevet tildelt offentlige midler til at have 43 gæster om dagen, men der kom fast omkring 200. På toiletterne blev der fixet dagen lang, og i cafeens udendørs rygerum, der er overdækket og afskærmet fra omgivelserne, var der konstant 30-40 mennesker, som var travlt beskæftiget med at ryge narkotika.

Den nuværende formand for Foreningen Dugnad, Johanne Nørvig, siger om det at etablere en café med fixerum for stofbrugere:

“Stofbrugere var lettede over at have et sted, hvor deres afhængighed ikke var til gene for børn og beboere. Toilettet blev brugt til alt det, andre ikke skulle se. Også til at fixe. Vi havde ikke sygeplejersker og specifikke fixepladser. Vi var ikke et fixerum. Men vi havde rum til fix, fordi behovet var så presserende. Vi var helt almindelige borgere, og vi tog hånd om situationen, når 15 mennesker sad på toiletterne og fixede,

fordi de ikke havde andre steder. Og vi genoplivede dem, der døde af det”.

Modgift og håndkraft

Der var ikke sundhedsfaglige personer ansat i cafeen, men med førstehjælpskurser, mod, menneskelighed og en mobiltelefon til at kontakte lægeambulancen var personalet med til at redde 35 overdoser i de første år.

“Første gang, vi fik en død mand ind ad døren, havde jeg hjertet oppe i halsen og et adrenalinrush af rang. En kollega og jeg fik genoplivet manden, der døde to gange mellem hænderne på os. Aligevel trak han vejret jævnt, da ambulancen ankom. Vi havde ikke adgang til modgift, så vi måtte bruge håndkraft. Da ambulancefolkene havde givet ham modgift, rejste han sig op. Vi fortalte ham, at han lige var død to gange, og at det var fantastisk at se farven i hans kinder. Han spurgte, om han lige måtte ryge en smøg på det, inden han lagde sig ind i ambulancen”, fortæller Johanne Nørvig.

Hun bor på Vesterbro med sin kæreste og en datter på et år, og hun er begejstret over, at der nu kommer et offentligt drevet fixerum på Vesterbro. “Nu skal professionelle sørge for, at der er plads til alle, adgang for alle og hjælp til alle”, siger hun.

+ DUGNAD

I 2005 afholdt borgerne på Vesterbro en Dugnad – et norsk ord, der betyder, at lokalområdet samles for at løse en konflikt eller i fællesskab løfter en opgave. Alle bidrager med det, de kan. Udgangspunktet for de involverede var, at alle, der bor og færdes på Vesterbro, ved, hvad problemet er og derfor også er parate til at tale om løsninger. I alt kom der 101 løsningsforslag på bordet. Et af dem var at skabe Café Dugnad – en café for stofbrugere.

Foreningen Taletid udsendte i julen 2007 dette postkort i forbindelse med en kampagne; Du skal ikke længere væk end Vesterbro i København for at finde mennesker, der ikke har adgang til toiletter og andre basale goder. De bliver nægtet fixe- og brugerrum, der kan redde mange af deres kammeraters liv og skabe bedre sundhed. Samtidig kan det skabe bedre kontakt mellem myndighederne og brugerne og dermed mulighed for flere i behandling. Det giver også færre konflikter i de lokalområder, hvor der er mange stofbrugere.

Kanyleopsamleren er lavet af plastik. Den er lidt mindre end en pakke cigaretter, men kan rumme op til 30 kanyler. Der bliver samlet hen ved 12.000 brugte kanyler og sprøjter op om ugen på indre Vesterbro. Der bliver uddelt 1.2 mio kanyler om året i København. Der kommer 400-600 stofbrugere på indre Vesterbro hver dag.

Fixerum til debat – forskellige flyers og posters igennem tiden.

Pressemeddelelse 25. juni 2008

Ny viden om stofmisbrugers belastningsgrad på hospitalerne offentliggjort.

Ved et møde 24. juni på Vesterbro i København om nye løsninger på stofmisbrugsområdet, blev en endnu ikke offentliggjort undersøgelse præsenteret. På én afdeling på Hvidovre Hospital kan 31% af alle indlæggelser forebygges ved etablering af fixe- og brugerrum – svarende til 14 mio kr.

Dugnad Vesterbro havde i anledning af 10 året for FN's beslutning om at udrydde eller væsentligt nedbringe udbud og efterspørgslen efter narkotika, arrangeret et oplysningsmøde om nye løsninger på narkotikaområdet.

De hårde stoffer er billigere, og lettere tilgængelige end nogensinde. De officielle tal for stofbrugere i Danmark er fordoblet siden 1998. Der er brug for nye løsninger!

Ifølge socialoverlæge i Københavns Kommune Peter Ege og jurist Nanna W. Gotfredsen fra Gadejuristen er undersøgelser og vidensopsamling fra udlandet med over 80 fixe- og brugerrum meget klare:

- Det skaber sikre og hygiejniske forhold og dermed bedre sundhed.
- Det skaber kontakt til en svær tilgængelig brugergruppe.
- Fremmer adgangen til sociale og sundhedsmæssige ydelser.
- Reducere dødeligheden.
- Reducere stofindtag og efterladte kanyler i det offentlige rum.

På fixerum.dk blev der efter mødet offentliggjort den korte dokumentar film, der havde premiere på mødet. Filmen "Fixerum" sætter den politiske modstand for nye løsninger overfor stofbrugere, en professionel og en beboer på Vesterbro.

Med venlig hilsen og yderligere oplysninger,

Michael Lodberg Olsen
Dugnad Vesterbro, mobil 25 85 24 85
www.dugnad.dk og www.fixerum.dk

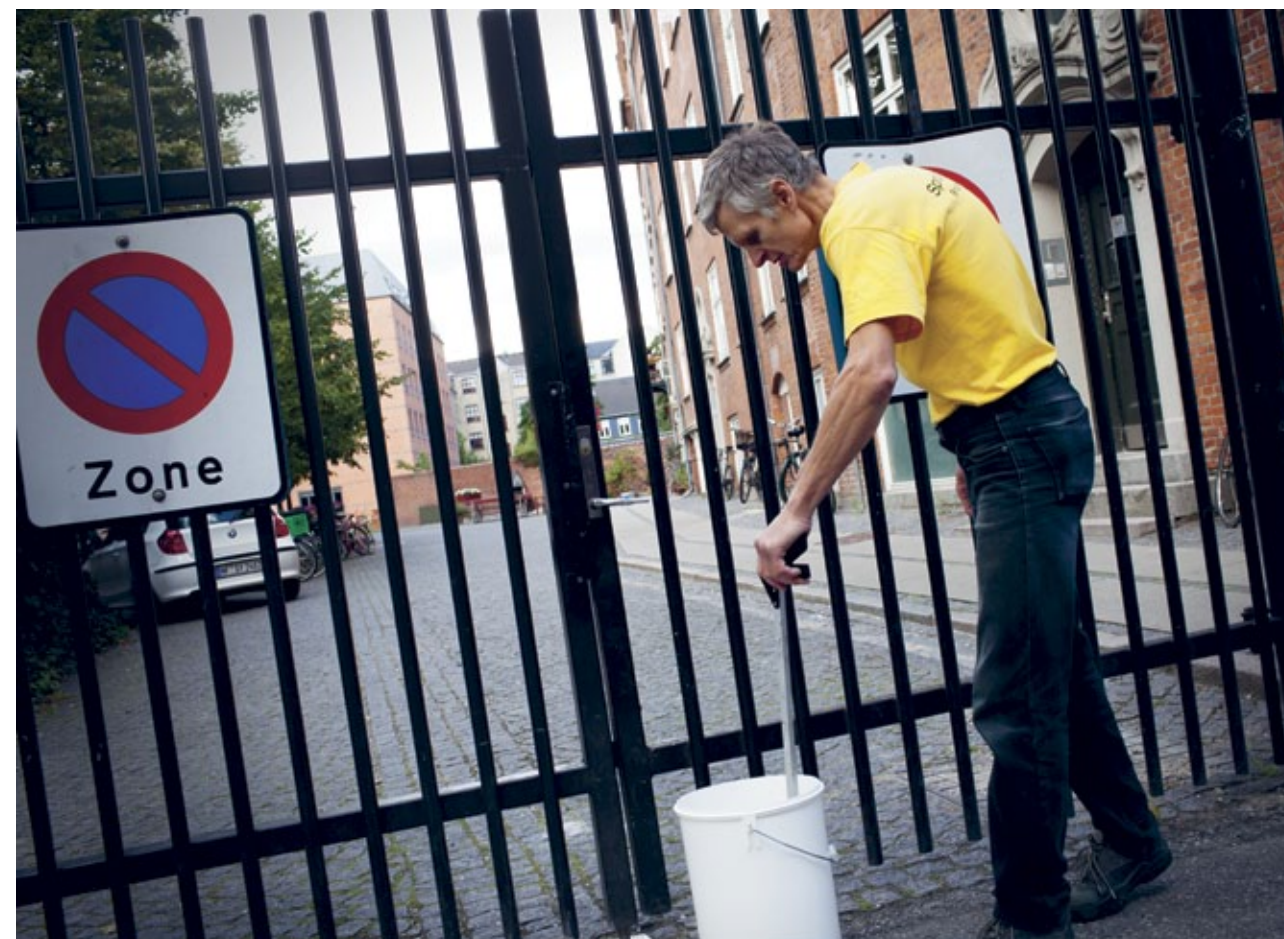
FIXETEKNIK

FOR STOFBRUGERE

Side 74 – 75. Bølgerne er gået højt, når beboerne på Vesterbro har markeret deres utilfredshed med den manglende politiske vilje til at løse narkoproblemerne. Her fra en demonstration på Istedgade i 1994.

Venstre side. Vesterbro måtte ikke lave fixerum – derfor udgav Dugnad på Vesterbro en Fixehåndbog i september 2007, så stofbrugere kunne blive bedre til at fixe på gaden. Fixehåndbogen er en sundhedsfaglig vejledning og den første håndbog for aktive stofbrugere i Danmark. Bogen er oversat fra engelsk til dansk samt justeret til danske forhold af tidligere gadesygeplejerske Charlotte Fich.

Sten er stofbruger og aktiv i Brugerforeningen for aktive stofbrugere, der i mere end 14 år frivilligt har samlet kanyleaffald op på Vesterbros gader. Affaldet fra et fix i fixelancen fylder 0,9 liter.

“Beskyttelsesrum – Fixerum til Stofbrugere”

Et kunstprojekt af Kenneth A. Balfelt på Halmtorvet i København. Projektet var en 1:1 model af, hvordan et fixerum til stofbrugere kunne se ud, hvis det var indrettet i en af byens mange bunkere. Det havde åbent 25. maj – 9. juni 2002 afsluttende med et pressemøde arrangeret sammen med Sophie Hæstorp Andersen, MF (S). Kenneth A. Balfelt har siden deltaget i initiativerne Dugnad og Café Dugnad.

Mit Smukke Fixerum

tekst og musik: Ole René Hansen – fremført af bandet Artige Venner

Jeg har stået på nåle i Spanien
Jeg har stukken mig selv i Paris
Set på kanyler I ’talien
Ja jeg har drukket
Og stukket som en gris

Der var en ganske lille mand
Han stod på gravens rand
Han sagde “hvor er her dog pænt,
hvor er her dog nydeligt og rent”
Hun sagde “så kom dog ind”

Og nu er jeg hjemvendt fra Spanien
Og nu er jeg vendt hjem fra Paris
Nu står jeg her på Hovedbanen
Adeiu Espania
Viva Paris

Hun sagde “jeg vil give dig varmen,
om blot du giver mig hele armen”
Og jeg lod spidsen glide ind
Og jeg blev menneske igen
her i mit smukke lille Fixerum

Hvor er mit Fixerum
Mit smukke Fixerum
Ej mere sniffe rundt
Hvor det gør allermest ondt
Hvor er mit smukke lille Fixerum

Hvor er mit Fixerum
Mit smukke Fixerum
Ej mere sniffe rundt
Hvor det gør allermest ondt
Hvor er mit smukke lille Fixerum

I marts 2011 drog bandet Artig Verner på en ugelang turne fra Hovedbanegården til Vestre Kirkegård til støtte for fixerum på Vesterbro. Undervejs spillede de i Istedgade Møntvaskeri, Mariakirken, Girlie Hurly og pornoshoppen Plan E.

Narkojagt på gadeplan

1980'erne var Vesterbro en åben stofscene. Salget blomstrede, brugerne sad på gaden og fixede, og overalt flød det med blodige kanyler. Men i 1989 indledte politiet en stor oprydningsaktion, som kriminologen Evy Frantzsen har beskrevet i sin doktorafhandling “Narkojagt på gadeplan – politiindsatsen på Vesterbro”.

1. Mariatjenesten er et værested for mennesker, som færdes i området omkring Mariakirken. Sigtet er at give mellemmenne-skeligt samvær og omsorg til de brugere, som ønsker det.

Vesterbro har cirka 35.000 indbyggere og er fra gammel tid en arbejderbydel, hvor også store dele af Københavns proletariat havde sin bopæl. Tidligere var Vesterbro præget af slidte værtshuse, hvor mange af byens alkoholikere holdt hof, og pornoforretninger og prostitution dominerede langs bydelens hovedgade, Istedgade.

I slutningen af 1970'erne blev en stor del af stofmiljøet fordrevet fra Nørrebro til Vesterbro på grund af den store byfornyelse og sanering på Nørrebro kombineret med en målrettet indsats mod narkomiljøet fra politiets side. Det meste af stofhandlen blev koncentreret omkring det såkaldte “skarpe hjørne” ved Colbjørnsensgade og Istedgade, hvor sælgere og brugere opholdt sig store dele af døgnet.

Stofbrugerne strømmede til det skarpe hjørne, og 40-50 procent af dem kom ifølge politiet fra andre dele af byen eller landet. Vesterbro blev en åben stofscene. Salget blomstrede, brugerne sad på gaden og fixede, overalt lå der blodige kanyler og alt muligt andet skrald. Mange lejligheder stod tomme, fordi de var i en elendig forfatning, og her flyttede stofbrugerne ind i mangel af bedre.

Gennem 1970'erne og 1980'erne klagede beboerne løbende til Københavns Kommune over forholdene, uden at der skete de store forandringer.

Kanyler, flasker og ekskrementer

Med tiden nåede byfornyelsen også til Vesterbro, og handlekraftige beboere flyttede ind i de nyrenoverede og dyrere lejligheder. Sammen med hotelejerne og de forretningsdrivende i området tog klagerne til i styrke, så de til sidste nåede frem til politikerne. Nu skulle der skabes ordnede forhold på Vesterbro. Derfor indledte politiet i 1989 en stor oprydningsaktion. Først og fremmest i form af en rydning af det skarpe hjørne, der senere blev fulgt op af en forstærket indsats på gadeplan mod småhandel med narko-

tika i sidegaderne til Istedgade. Politiet beskriver selv situationen således i en statusrapport om Vesterbro:

“Narkokriminaliteten antog i slutningen af 1980'erne så voldsomme former, at den gav anledning til den særlige politiaktion. Hjørnet af Colbjørnsensgade/Istedgade og siden Halmtorvet var dengang de store narkotikatilholdssteder. Her var der narkomaner i et sådant antal, at almindelig butikshandel i området omtrent ophørte. Ingen kunne komme frem for narkomanerne. Kanyler, flasker og ekskrementer flød overalt, og bænke og borde i parker og grønne områder var optaget af narkomaner. Mange talte om at flytte fra området, og der var voldsomme protester fra beboere og handlende. Reventlowsgade og området bag Hovedbanegården var også yndede tilholdssteder for narkomanerne. De samme steder var der et betydeligt antal prostituerede, der udøvede deres gerning her. Kriminaliteten i området florerede både i form af vold, røverier og 'rulleforretninger', og det var meget vanskeligt for beboerne at færdes uantastet i gaderne”.

Oprydningen var forløber for politiets Narkotikastrategi 1990, som blev indledt 20. august 1990. Den gik blandt andet ud på at:

- Vesterbro skulle have et pænere udseende og et bedre miljø.
- De vante tilholdssteder for narkomaner skulle efterhånden forsvinde.
- Det skulle være mere sikkert for beboere og andre at færdes på Vesterbro.
- Udbuddet af narkotika i området skulle begrænses.

- Det skulle være vanskeligere for nye stofmisbrugere at skabe kontakt med narkohandlere på Vesterbro.
- Drikkeri, uro og ulovligheder skulle stoppes på gadeplan.
- Narkomaner skulle henvises til behandling hos de sociale myndigheder.
- Der skulle skabes debat i offentligheden, hos politikerne og ikke mindst i Københavns Kommune om rigtigheden af den førte narko-behandlingspolitik.

Frontalkollision

I 1993 havde politiet indfriet en del af målene. Udbuddet af narkotiske stoffer på gaden var blevet begrænset, og mange af stofbrugerne var fjernet fra deres faste tilholdssteder. Samtidig henviste politiet i sin Statusrapport 1993 til, at der var sket en klar nedgang i tyveri og indbrud i lejligheder på Vesterbro.

I 1994 etablerede politiet en særlig gruppe, Citypatruljen, som skulle tage sig af Maria Kirkeplads, hvor stofbrugerne samledes i stort tal. Politiet patruljerede intenst ved kirkepladsen i en blå bus – den såkaldte bødebus – og det endte ifølge Evy Frantzsen i en “total frontalkollision” mellem kirken og politiet:

“Dér, hvor politiet ser en kriminel, udspekuleret stofsælger, som skal strafforfølges og fængsles, ser kirkens medarbejdere en forkommen, syg stofbruger – et medmenneske, som de tilbyder hjælp. Politiets syn på kirkens arbejde er uden respekt”, skriver hun. Evy Frantzsen henviser til en rapport fra Citypatruljen, hvor der står:

“På grund af kirkens ‘åbne døre’ og uden kirkens vilje til at sortere klienterne og dets beliggenhed nær

ved Hovedbanegården, er stedet særligt ideelt, som samlingspunkt for narkotikahandlere og brugere fra hele landet, idet det er her, de skaber deres kontakter og rimeligt let kan handle stoffet. Det er politiets opfattelse, at kirkens sociale arbejde blandt mange af de tilstedeværende i kirken er yderst begrænset. Disse benytter kun kirken som ‘helle’ og skjul for politiet. Kirkens ledelse har flere gange fået oplysnin-ger om tilstandene i kirken – herunder at der i kirkens dørbåbning og inde i kirken handles med narkotika. Herunder har ledelsen blot trukket på skulderne og skitseret problemerne, som værende kirkens indenfor og politiets problemer udenfor”.

Krig ved kirken

På fire møder mellem præsten i Mariakirken og politiet bad præsten hver gang om, at politiet stoppe indsatsen med den blå bus. Bussen gav store problemer for kirkens medarbejdere, fordi “klientellet foran kirken styrtede ind i Mariatjenesten¹, når bussen dukkede op”. Det gav nærmest kaotiske forhold i Mariatjenesten, og det forhindrede medarbejderne i at udføre deres sociale arbejde.

Præsten kritiserede også politiet for de mange små bødesager mod stofbrugerne foran kirken.

“Han mente, at disse sager var med til at gøre narkomanerne endnu mere kriminelle, fordi de ofte sad bøderne af og under afsoningen satte sig i narkogæld, hvilket ofte var store beløb”, står der i politiets statusrapport.

Politiet lukkede diskussionen med at fastslå, at “bussen fortsat ville køre på Vesterbro, og der blev ført jævnligt tilsyn med Maria Kirkeplads”.

Politiet: Det nytter

Efter fem års “oprydning” på Vesterbro fremhæver politiet, at forretningslivet er i vækst, og at der er lavet en lokalplan med yderligere byfornyelser, som

“Selv om politiets statusrapporter gennem årene forsøger at anslå en optimistisk tone om indsatsen på Vesterbro ved gang på gang at slå fast, at det nytter, så er det tydeligt, at politiet kæmper med det, de opfatter som ‘en uendelig indsats’, som ikke virker særlig meget”

Evy Frantzen, kriminolog

2. Stien langs Sankt Jørgens Sø hedder Svineryggen og ligger på toppen af en dæmning, som lokalbefolkningen tidligere syntes lignede ryggen på et svin, deraf navnet Svineryggen.

forventes at give bydelen forbedringer i de næste 10 år. Politiet holder jævnligt razziaer i området og påpeger, at kriminaliteten fortsat daler. Politiets stresstaktik overfor stofbrugere betød i praksis, at narkoen blev spredt ud over et langt større område af byen. Stofferne blev handlet så langt væk som på den anden side af Vesterbrogade i sidegaderne op mod Søerne, skriver politiets socialbetjent i 1995: “Kun de gamle kendinge holder stand på Maria Kirkeplads. Nogle af disse gamle narkomaner har udtalt, at de bøder, som den blå bus giver for overtrædelse af deres skriftlige forbud, ingen virkning har. De betragter Vesterbro som en del af deres identitet og vil ikke lave om på dette. Så hellere i fængsel en gang imellem, når bunken af berammersager er blevet for stor”.

Socialbetjenten beskriver de fleste, hun kom i kontakt med, som mænd i alderen 35-45 år. De har været igennem mange mislykkede behandlinger og vil helst bare være i fred, fordi de ved, at de lever på lånt tid. I rapporten beskriver betjenten stofbrugernes liv på Maria Kirkeplads på denne måde:

“Om deres egen situation meddeler de, at de har været i metadonbehandling i en menneskealder, at de har sidemisbrug i form af heroin, rohypnol og ketogan af større eller mindre karakter. De kommer på Vesterbro for at knytte sociale kontakter og handle stoffer. De har ikke nok i den udleverede metadon og vil ikke sidde alene hjemme og se fjernsyn. For dem er dårlige venner bedre end ingen venner”.

Svineryggen og Planetariet

I foråret 1996 indledte politiet en ny tre måneders aktion sammen med uropatruljen. Presset mod stofmiljøet blev så stærkt, at mange stofbrugere flyttede sig helt op til Svineryggen² og Tycho Brahe Planeta-

riet ved Søerne, og Frederiksberg Politi meddelte, at de fik et stærkt stigende problem, eftersom narkotikahandlen begyndte at sive over i nabokommunen. De to politikredse indledte derfor et samarbejde, som kommenteres i statusrapporten for 1996:

“Det er selvfølgelig uheldigt, at en indsats påfører ellers uberørte lokaliteter uro og andre ulemper, men samtidig underbygger denne udvikling den almindelige antagelse af, at indsatsen hjælper i de berørte målområder”.

Evy Frantzen konstaterer, at selv om politiets statusrapporter gennem årene forsøger at anslå en optimistisk tone om indsatsen på Vesterbro ved gang på gang at slå fast, at det nytter, så er det tydeligt, at politiet kæmper med det, de opfatter som “en uendelig indsats, som ikke virker særlig meget”.

Værktøj, bræk, blod og urin

Trods ti års intens jagt på stofbrugere lykkedes det ikke for politiet at fjerne stofscenen ved Maria Kirkeplads. I 2000 undersøgte gadesygeplejerskerne Charlotte Fich og Nina Brünés forholdene blandt stofbrugere ved kirken, og de konkluderede, at der fortsat var et stort antal daglige injektioner af narkotika i det offentlige rum. I deres Sygeplejerapport fra 2000 beskriver de Maria Kirkeplads på denne måde:

“Der findes ingen vandpost på pladsen. Derfor ses det, at misbrugere bruger vandpytter, øl eller sodavand både til at rense snavset værktøj i men også til at opløse stoffet, de injicerer. Her findes ingen toiletter, så der bliver urineret rundt omkring. Urin, der løber ned i vandpytterne. I et forsøg på at gøre det til en privat sag, ses stofmisbrugere indtage deres stof i fiktive kabiner, såsom nede mellem parkerede biler, kældernedgange eller bag ‘tissetræet’. Her kan man så finde folk, der har fået en overdosis, flyde

rundt i brugt værktøj, bræk, blod og urin”.

De to sygeplejersker opsummerer den sundhedsmæssige situation på Maria Kirkeplads baseret på deres tilstedeværelse på pladsen gennem to år og på baggrund af to brugerundersøgelser:

“Dagligt har vi kunnet iagttage den kaotiske situation blandt de aktive misbrugere i miljøet. Her hersker en høj grad af sygelighed. De er befængt med sår og bylder og andre alvorlige infektioner. 14 procent af de københavnske stofmisbrugere er hiv-smittede. Hvad angår hepatitis C er cirka 75 procent af stofmisbrugerne allerede smittede, og hvis der ikke skrides ind, vil vi nå 100 procent i løbet af meget få år. I den senere tid har der været tænkt mulige smitekilder. Den oplagte har været delt værktøj, samt deling af vand og andre remedier i forbindelse med stofindtag”, skriver Fich og Brünés og opsummerer:

“Elendigheden er stor, og alle misbrugernes muligheder for at tage vare på sig selv er meget begrænsede. Sygeligheden er størst blandt de mange hjemløse brugere, men håbløsheden og meningsløsheden er massiv og den afgørende faktor for et fortsat misbrug for de fleste”.

Artiklen er baseret på Evy Frantzens doktorafhandling fra 2005 “Narkojagt på gadeplan – politiindsatsen på Vesterbro” ved juridisk fakultet på Københavns Universitet.

Hun konkluderer, at kun 13 personer – svarende til 0,7 procent af alle narkodomme i 1998–2000 – blev dømt som bagmænd og straffet med fem år eller mere.

Mariakirken på Istedgade, Vesterbro.

Fixerummet i Reventlowsgade

Sidst i 2010 blev der indgået et partnerskab mellem erhvervsmanden Anders Moesgaard, der har lokaler i Reventlowsgade, og Michael Lodberg Olsen, der igennem mange år har kæmpet for at få et fixerum til Vesterbro. Målet var at etablere et fixerum. Anders Moesgaard fik ombygget de tomme kælderlokaler, der blev indrettet efter model fra fixerummet i Hamborg. Planen var at åbne 1. marts 2011. Beboerne gik til fogedretten, og dagen før åbningen fik initiativtagerne nedsat et fogedforbud mod at åbne "et sundhedstilbud" på adressen, eftersom det stred mod lokalplanen. Projektet måtte derfor lukke.

Partnerskabet udtalte om fogedforbuddet: "Dagens fogedforbud koster menneskeliv. Endnu engang

efterlades stofbrugere til den åbne stofscene på Vesterbro, fordi en ejerforening ikke ønsker, at tomme lokaler må fungere som privat fixerum. Alle på Vesterbro ønsker, at stofbrugere og deres nåle kan komme væk fra gadebilledet, men ingen ønsker at huse dem. Vi er alle enige om, at et offentligt reguleret fixerum er det bedste – men indtil det kommer, er et privat fixerum langt at foretrække frem for stofbrugere i lyskasser og baggårde".

Syv stofbrugere nåede at afprøve fixerummet for at teste faciliteten. Partnerskabet åbnede i stedet Museum Fixerum på samme adresse – hvor københavn-erne kunne få mere at vide om erfaringerne, som de syv stofbrugere havde haft med at fixe i trygge og sikre rammer, og ikke mindst se, hvordan et rigtigt fixerum i 1:1 så ud. Se billede på næste opslag.

"I 2011 lavede vi et fixerum i en kælder i Reventlowsgade. Dagen før det skulle åbne, blev det lukket af beboerne med en fogeddom, fordi der ikke måtte ligge et sundhedstilbud i kælderen i forhold til lokalplanen. Fixerummet lavede vi så om til et museum"

Michael Lodberg Olsen, social iværksætter og daglig leder af Foreningen Fixerum

ÅBNINGS RECEPTION

Museum Fixerum - en dag fra værdighed

**Fredag 11. marts
kl 17.00 - 19.00**

Privat fixerum til Københavns stofmisbrugere stod klar.
Et fogedforbud lukkede det dagen før åbningen.

Museum Fixerum viser faciliteterne, som de ville have taget sig ud og dokumenterer hvorfor fixerum forbedrer livet for stofbrugere og beboere på Vesterbro.

Kontakt os for rundvisning i større grupper/skoleklasser:
kontakt@fixerum.dk

Åbningstider:
Hverdage 16-19
Weekend 13 -17
Gratis entré

www.fixerum.dk

Reventlowsgade 28 kld.
1651 København V

**FXR
MUSEUM**

Plakat fra åbningsreceptionen af Museum Fixerum.

I et kælderlokale i Reventlowsgade bag Hovedbanegården indrettede Michael Lodberg Olsen og erhvervsmanden Anders Moesgaard et komplet fixerum, men dagen før åbningen greb Fogedretten ind efter protester fra beboerne. Her sidder en stofbruger og indtager narkotika i lysskakten foran det lukkede fixerum.

“Jeg kan kun se, at det er positivt for alle”

Rud Ellegaard har netop haft 30 års jubilæum som politiassistent ved Vesterbro Lokalpoliti. Gennem årene har stofscenen forandret sig markant, men det mobile fixerum er måske den mest markante forandring af alle, siger han.

30 år er der gået, siden Rud Ellegaard første gang trak i sin uniform og gik ud på Vesterbros gader som nyuddannet politiassistent i 1982. Året, hvor Poul Schlüter blev statsminister. Lige siden har Rud Ellegaard haft Vesterbro som sit territorium, og han patruljerer i dag altid alene og til fods på stenbroen, hvor han har titel af “din betjent” – det vil sige alles lokale betjent.

“Jeg kender stort set alle, og jeg føler mig aldrig utryk, når jeg bevæger mig rundt. Jeg kan godt lide det, og jeg tror, jeg gør en forskel for andre”, fortæller Rud Ellegaard.

Han taler roligt og velovervejet om sit arbejde og sit syn på den stofscene, der om noget har præget hans indsats i lokalmiljøet. Gennem årene har han været førstehåndsvidne til de forandringer, der er sket i bydelen, og det mest iøjnefaldende er, at stofbrugerne har ændret karakter på en måde, så stofbrugerne er langt mere synlige.

“Engang var kokain en sjældenhed, og folk koksede mest stille og roligt på heroin. I dag er hovedparten på kokain, og de farer rundt, op og ned ad husmurene. Derfor er de blevet meget mere tydelige i gadebilledet”, siger Rud Ellegaard.

“Kokainen gør også, at de kan se mere aggressive ud, og det gør beboerne mere bekymrede. Førhen kunne man træde henover stofbrugerne på gaden eller i opgangen. Det sker ikke i dag. Først og fremmest har byfornyelsen vendt op og ned på det hele. Portene til baggårdene er lukket til med hegn, og alle opgange er aflåst. Dermed er rummet blevet snævret ind, så stofbrugerne ikke har nogen steder at gemme sig, bortset fra ved Cafe Dugnad og Sundhedsrummet, som ligger ved siden af hinanden på Halmtorvet”.

Fixer skulder ved skulder

Rud Ellegaard roser initiativet med det mobile fixerum. Det rykkede for alvor stofbrugernes vilkår op på den politiske dagsorden, så Folketinget endte med at lovliggøre de såkaldte stofindtagelsesrum.

“Jeg kan jo se, at de sidder og fixer skulder ved skulder på fortovet ved Mændenes Hjem indtil klokken 12, hvor det mobile fixerum åbner. Derefter forsvinder de fra gaden, og så bruger de fixerummet, indtil det lukker sent om aftenen. Der er ingen kanyler i området, og der er fagligt personale til at tage sig af dem. Jeg kan kun se, at det er positivt for alle”, siger Rud Ellegaard.

Han fortæller, at politiet gennem årene har skiftet taktik flere gange i bekæmpelsen af narkotikaproblemerne på Vesterbro.

“I 1980’erne havde vi det skarpe hjørne ved Istedgade og Colbjørnsensgade. Det var Pusher Street ganget med 25 (på Christiania, red). Der blev solgt alt fra guld til fjernsyn, og der blev indtaget stoffer. Det var Det Vilde Vesten. Op gennem 1990’erne var vi meget synlige i gadebilledet, og vi indførte forbudszoner, hvor folk ikke måtte opholde sig, fordi de var til ulempe. Hvis de blev taget fem gange i en forbudszone, fik de bøde. Vi stressede dem, og de spredte sig mere i området. Men det er nye tider. I dag går vi altid i dialog med folk og forsøger at hjælpe stofbrugerne over til fixerummet, hvis de er i gang med at indtage stoffer steder, hvor det er til gene for beboerne”, fortæller Rud Ellegaard.

Livets endestation

Han understreger, at den åbenlyse stofhandel kan virke meget provokerende, og at det skaber konflikter, når folk, der skylder penge for stoffer, bliver jagtet rundt i gaderne og truet på livet.

“Men det nytter heller ikke at fjerne alle stofferne

fra gaden. Hvis vi gjorde det, ville folk jo blive desperate og utilregnelige. Det gælder om at finde en balance, hvor vi kan være her alle sammen”.

Det, der gør mest ondt på den lokale betjent, er at se, hvad stofferne gør ved folk.

“Det er sørgeligt at se de mennesker, der førhen havde fuld fart på, men som i dag er 40 år og er blevet så syge både psykisk og somatisk, at de er nået til livets endestation. Jeg har set folk, der i begyndelsen kun kom herind på Vesterbro hver fredag i deres arbejdstøj og købte stoffer til weekenden. Med tiden begyndte de også at dukke op midt på ugen i arbejdstøj. Til sidst kom de ikke længere i arbejdstøj, for de havde mistet deres job. Det er en trist glidebane at følge”.

DE FRIVILLIGE

En utrættelig indsats fra flere hundrede frivillige har fået det mobile fixerum på gaden og holdt det kørende. Mød nogle af dem her.

Ingen vidste, hvad morgendagen ville bringe

Da Foreningen Fixerum blev stiftet i 2011, var det de færreste, som tænkte, at de mobile fixerum ville køre i et helt år. Så den revolutionære ånd blev hurtigt afløst af en daglig rutine. Men fortsat med plads til at prøve sig frem i bedste pionerstil.

Til at starte med var det mobile fixerum kun på gaden to eftermiddage og aftener om ugen. Men i løbet af de første fire måneder voksede Foreningen Fixerum eksplosivt til 120 frivillige, så bestyrelsen var ved at miste overblikket. De kunne hurtigere udvide åbningstiderne til nogle flere dage om ugen samtidig med, at de nye frivillige skulle på introkursus og førstehjælpskursus, så fagligheden kunne holde en høj standard.

“Det er klart en proces, hvor antallet af frivillige på kort sigt overgik kapaciteten i det mobile fixerum. Vi kunne meget hurtigere end forventet komme ud flere gange om ugen, fordi det blev ved med at strømme ind med frivillige”, forklarer Michael Lodberg Olsen.

Det har været en proces, hvor bestyrelsen for Foreningen Fixerum ikke vidste, hvad der kom dagen efter. Det er historien om en konstant søgen og ageren.

“Vi havde ikke tænkt over, at det måske skulle køre et helt år. Vi havde nok forventet en kort periode og så en eller anden prøvesag ved domstolen. Men når vi ikke blev stoppet af politiet, og de bare blev ved med at køre forbi og hilse på, så kommer der pludselig en kedelig hverdag med vagtskemaer og indkøbslister. Vi endte i en proces, hvor vi skulle til at skaffe penge til den daglige drift. Derfor måtte vi lave støtteshow, fondsansøgninger og skaffe hjælp fra en mekaniker, mens andre lavede bingo, lagersalg og støttefester, hvor overskuddet gik til os”, fortæller Michael Lodberg Olsen.

Hovedet på blokken

Alle i bestyrelsen havde noget på spil, så projektet skulle fungere uanset hvad.

“Michael smed alt lønnet arbejde og kastede sig ud i det og har alene af den grund haft kniven på

struben. Selv har jeg været bange for at ende på forsiden af Ekstra Bladet med den forkerte historie, som at der var rod i økonomien, eller at en pizzabager havde stået for førstehjælpen i fixelancen og muligvis havde fremprovokeret et dødsfald. Og Kasper, vores læge, har sikkert været bange for at blive fuldstændig til grin i lægemiljøet, hvis ikke det sundhedsmæssige var på et højt niveau. Emil har haft ansvar for det juridiske, og han har også haft kolleger, han skulle kunne se i øjnene. Ole skulle passe på, at det ikke blev blandet sammen med hans job hos Amnesty International, og Marianne skulle holde tungen lige i munden, så pengene fra privatpersoner og fonde blev forvaltet i henhold til det formål, de blev givet til. Så alle har mere eller mindre haft hovedet på blokken personligt, fagligt og økonomisk. Men når man skal lave noget, der rykker, bliver man også nødt til blotte sig, og det er en super motivation. Det får det til at lykkes, at man bringer sig selv i en sårbar situation”, forklarer Frank Hvam.

De glade amatører

Det gav dem således et helt særlig fokus på at få projektet til køre så optimalt som muligt. Deres udgangspunkt var, at hvis man kan, så skal man også gøre det – også selv om de ikke anede, hvor det ville føre dem hen.

“Det giver en fantastisk energi blandt de involverede. Det er jo en kamp, som har været i gang i mere end 35 år. Folk er trætte af den, og nu kommer der nogen og gør noget. Det vil folk gerne være med til. De vil især gerne være med til at bidrage med noget helt konkret”, forklarer Frank Hvam.

En af grundene til, at projektet lykkedes, er ifølge Michael Lodberg Olsen, at så mange forskellige mennesker, virksomheder og organisationer har lagt navn og personlig energi i det. Hvis der derimod kun

“Når vi ikke blev stoppet af politiet, og de bare blev ved med at køre forbi og hilse på, så kommer der pludselig en kedelig hverdag med vagtskemaer og indkøbslister”

Michael Lodberg Olsen, social iværksætter og daglig leder af Foreningen Fixerum

havde været den lille hardcore gruppe, som projektet var startet med, havde de ikke kunnet køre projektet igennem. Ved at være villig til at åbne op for flere frivillige og nogle gange nye tilgange, opnåede projektet mere styrke, legitimitet og faglighed.

“På mange områder var vi alle glade amatører, dengang vi startede: Hvordan fungerer en bestyrelse? Hvordan fundraiser man? Hvordan fordeler man poster og opgaver? Det har været et kapløb med tiden at få det til at fungere sideløbende med fixelancen. For fixelancen kører ikke, med mindre administrationen også fungerer”, påpeger Frank Hvam.

Den snublende proces

Det var en klar fordel, at projektet havde et konkret mål. Nemlig at foreningen ville opløse sig selv i det øjeblik, der var oprettet et permanent fixerum på Vesterbro. Det fik projektet til at virke overkommeligt og gav mere plads til uoverensstemmelser og til at prøve sig frem.

“Vi har skændtes, og det har ikke altid gået stille af sig. Men når man har samme mål, så finder man som regel ud af det. Det er vigtigt, at folk får sagt, hvad de går og tumler med. Et projekt kan ikke tåle, at nogen brænder inde med noget”, siger Frank Hvam.

Forløbet med det mobile fixerum kan ifølge Michael Lodberg Olsen til dels anskues som en snublende proces med en ligelig andel held, intuition og gå-på-mod.

“Måske er det grunden til, at kommunen og andre institutioner ikke har kunnet gøre det. Fordi det ikke er noget, man kan tænke sig til og planlægge. Man kan kun forberede sig rigtig, rigtig godt. Det lykkedes os heldigvis at finde nogle personer, som kunne agere i den her snublende proces. Nogle, der var hurtige til at reagere på det og finde ud at komme rigtigt videre”.

+ BESTYRELSEN

Bestyrelsen i Foreningen Fixerum bestod af: Frank Hvam (formand), komiker og skuespiller. Emil Kiørboe (næstformand), jurist. Marianne Abildgaard (kasserer), fundraiser. Kasper Iversen, læge. Ole Hoff-Lund, journalist og redaktør. Den daglige drift blev varetaget af Michael Lodberg Olsen, social iværksætter, i samarbejde med Maria Bonde, sygeplejerske, og Christina Gjerskov, socialrådgiver.

Anders Morgenthaler har lavet dette diplom som en hyldest til alle de frivillige i Foreningen Fixerum.

“Der var flere grunde til, at jeg blev frivillig. Selvfølgelig var der noget CV-pleje over det, men det er et spændende miljø også i forhold til, at jeg gerne vil videreuddanne mig til anæstesilæge. Det har været interessant at få afmystificeret stofmiljøet. Jeg er helt klart blevet klogere, og min virkelighedsopfattelse af stofmiljøet på Vesterbro har ændret sig til det bedre. Mange af dem er gode mennesker, men de har bare en sørgelig skæbne. Generelt har jeg fået en større sympati for denne gruppe”

Rasmus Müller, 29 år, læge på Hillerød Hospital, frivillig læge

“Det er frygteligt at se, at folk sidder på trappestene og henter vand til deres fix i vandpytter. De fryser og er bange for, at nogen løber med deres stoffer. Derfor ville jeg hjælpe til med at forbedre vilkårene for narkomanerne på Vesterbro. Det sociale aspekt var ikke det vigtigste for mig til at starte med, men det er fantastisk at møde alle de mange unge mennesker, der har overskuddet til at hjælpe”

Birthe Demskov, 54 år, sekretær og beboer på Vesterbro. Frivillig chauffør og har tastet statistik ind

**“I har jublet med os i gode tider og raset i de dårlige. Vist jeres respekt for de frivillige og delt nyt om #fixelancen med venner. Tak”
@fixerum på Twitter**

Daniel Beattie, har stået bag projektets sociale kommunikation

“Jeg har lært en del. Jeg er blevet klogere. Jeg har været til foredrag og til fester med de andre frivillige arrangeret af foreningen. Og så har jeg fået en kæreste. Mit udgangspunkt var meget fagligt, men jeg har fået meget mere ud af at være med, end jeg havde regnet med”

Marie Johansson, 27 år, sygeplejerskestuderende, frivillig runner

“Initiativet skaber trygge rammer og ro. Min faglighed som ambulancefører kan bruges, og jeg kan selv lære noget af det. Og så er der alt det menneskelige. Du møder almindelige mennesker, der bare har haft en uheldig livsbane. De fleste stofbrugere har ofte en hård facade på gaden, men når man får hul på facaden, opdager man mange hjerteskrærende fortællinger. Når de har set en an, at man har et godt hjerte og ikke stikker dem til politiet, så åbner de op”

Jostein Waagen, 36 år, ambulancebehandler ved Falck, frivillig chauffør

“Fixelancen er vigtig for mig. Gennem den har jeg mødt nogle mennesker, som er utrolig søde, og som fortjener bedre forhold end det, de tidligere har været udsat for. Og det her har hjulpet en hel del. Det kan jeg høre på den feedback, jeg får fra stofbrugerne. De er meget glade for den. Det bliver mere og mere vigtigt for mig. Jeg kæmper virkelig for et permanent fixerum”

Michael Johansen, frivillig runner, uddannet VVS

“Mange har spurgt, hvorfor jeg dog meldte mig til det mobile fixerum. Min familie var i starten nervøse for, at jeg blev slået ned, så når jeg var på vagt, skulle jeg huske at ringe til dem. Jeg har også været til jobsamtale, hvor man spurgte, hvorfor jeg dog brugte min tid på det der. Jeg brugte ti minutter på at forklare dem, hvorfor projektet er vigtigt. Jeg tror, det ofte er uvidenhed, fordi de ikke selv har været der og oplevet forholdene på Vesterbro”

Julie Schou Hansen, frivillig sygeplejerske

Fixelancen på Twitter – Små pip for en stor sag

2011

13. september 6 stofbrugere med 7 fix på første dag med Danmarks første mobile fixerum ... en god dag.

18. september 'De Mobile Fixerum'. Falck har doneret en ekstra ambulance. Vogn 02.

22. september 15 nye sygeplejersker og læger har været på intro til det frivillige arbejde i det mobile fixerum. Dejligt med den store opbakning!

6. oktober Frank Hvam inviterede alle frivillige fra Mobile Fixerum til forpremiere på Casper og Franks show. Tak. En fed aften!

9. oktober Mobile Fixerum til dato: 115 stofbrugere med sikre fix, ingen overdosis tilfælde + 65 liter kanyleafald.

25. oktober @SimonKvamm har købt en social aktie i fixerummet. "Det er liv, der tæller, og ikke tanken om liv". Stort tak herfra!

28. oktober Se en lille video med drengene fra Handelsskolen KBH Nord, der overrækker 7000 kroner til fixerummet.

8. november I Mariakirken på fredag kan du få varm suppe, lune knus og se indenfor i fixerummet. Du kan også høre Claus Høxbroe.

11. november I aften er fixerummet på gaden. Find os nede ved Mariakirken fra kl. 17 og få en snak. Der er lyrik, suppe og knus i kirken.

15. november Der dør fem narkomaner om ugen i Danmark.

13. december Statusrapport om fixerummet. Tre måneder med fixerum: Nul døde.

19. december Så er det fra i morgen og tre dage frem, at man kan støtte fixerummet ved at købe julegaver i vores pop-up shop i Viktoriagade 19.

24. december God jul til alle. Fixelancen er også på gaden juleaften. Så flot af vore utrættelige frivillige.

2012

5. januar Husk at der er støtteshow for fixerum på Bremen m. Frank Hvam, Jonathan Spang, Simon Kvamm m.fl. d. 21/1.

23. januar Stor tak til alle, der kiggede forbi til Frank Hvams støtteshow og hjalp med at komme lidt penge i kassen til fixerummet.

26. januar Der er mulighed for at se fixelancen i dag ml 12-15 på Christiansborg Slotsplads, hvor også en række politikere vil beskue vidunderet. Kig forbi!

3. februar 25.000 fik BeckSøndergaard samlet ind til fixerummet i pop-up shoppen sidste weekend. Stor tak.

15. februar Vi mangler stadigvæk frivillige til fixerummet. Er det noget for dig eller en, du kender?

21. marts I går var der en ny flok frivillige på første-hjælpskursus, så de kan komme ud med fixelancen. Skal du med på det næste?

1. april Se statistik for fixelancens første 6 måneder <http://blog.fixerum.dk/fixelancen-6-maneder/> ... Se hvem der bruger den, hvad de bruger og meget mere.

11. maj Go'morgen Danmark debat mellem retsordfører Tom Behnke og fixerummets initiativtager Michael Lodberg Olsen.

21. maj 27.000 kroner til fixelancen blev det til, da der blev afholdt Baggårdsbingo i lørdags.

13. juni I dag blev det vedtaget af Folketinget, at fixerum nu kan etableres lovligt. Flere byer er allerede klar. #enstordag

4. juli Tak til Roskilde Festival for 100.000 kroner til fixelancen! @orangefeeling

6. juli Fixelancen oplevede sin første overdosis i går. De frivilliges hurtige reaktion og hjælp fra lægeambulancen sørgede for, at det endte godt.

30. juli Fra i dag er der 2 fixelancer på gaden fra 12-22.

21. august Så har fixelancerne opnået at have hele 100 stofbrugere igennem på én dag. En dejlig rekord :)

7. september Åbent hus i fixelancerne i morgen. Frank Hvam & Mikkel Warming byder velkommen kl. 11.15 i Lille Istedgade. Åbent 11-13. Kom forbi :)

12. september I dag er det fixerummets 1-års fødselsdag.

LIDT PENGE SKAL DER TIL

Uden en eneste offentlig støttekrone har Foreningen Fixerum på forskellig vis skabt det økonomiske grundlag for at køre to mobile fixerum.

BREMEN

FIX THE RIDE

Endelig et sjovt støtteshow!
Showet *Fix the ride* 21. januar 2012 indbragte 123.000 kroner til Foreningen Fixerum.

+ SÅ MEGET KOM DER IND

Foreningen Fixerums samlede omsætning ved 20 måneders foreningsarbejde med to fixerlan- cer og 350 frivillige var 795.700 kroner.

Tak for sidst

(Støtteshowet på Bremen – Fix the Ride)

En stor aften man husker
Vi render ikke rundt og sjusker
Så junkierene taber humøret
og ender nede i pløret
Gi dem en chance
send en ambulance

I magtens korridorer
er frygten stor
De skal ikke rende og tro
at de der på Vesterbro
Er noget særligt
at livet er herligt
Men gi dem en chance
send en ambulance

Rådhusurets klokker slår
tålmodigt år efter år
De gemmer sig derinde
bange for ham og for hende
Men venner gi dem en chance
send en ambulance

Hilsen Erik Clausen

Det kræver ikke vinger at gøre en forskel
Designvirksomheden BeckSøndergaard åbnede i januar 2012 en pop up shop i Viktoriagade på Vesterbro til fordel for det mobile fixerum. På tre hektiske dage solgte de tøj og accessories til fordelagtige priser. Overskuddet på 25.000 kroner gik ubeskåret til Foreningen Fixerum.

“Jeg bor selv på Vesterbro og bliver dagligt konfronteret med de ulyksalige vilkår, som nogle af mine medborgere lever under. Det er prisværdigt, når et fællesskab af lokale gør et stort stykke arbejde for at forbedre disse vilkår. Alle, der har overskud, har et ansvar for at hjælpe med det, den enkelte kan. Derfor er jeg glad for, at vi som virksomhed kan være med til at gøre en forskel på Vesterbro”

Mette Flintholm, chefdesigner BeckSøndergaard

Mere end 60 lokale virksomheder donerede gaver til Baggårdsbingoen i 2012. Overskuddet på 27.000 kroner gik til Foreningen Fixerum.

Beboerne på Otto Mønsted kollegiet i København holdt en støttefest, som indbragte 12.000 kroner til Foreningen Fixerum.

Forbud øger kreativiteten

Foreningen Fixerum måtte tænke nyt, da der skulle samles penge ind. Tidligere erfaringer fra dengang Michael Lodberg Olsen lavede fixerum i Reventlowsgade var, at man ikke bare må lave en landsdækkende indsamling.

“For at få lov til at lave en landsindsamling skal man være en landsdækkende organisation med over femhundrede medlemmer. Det var vi ikke. Så i stedet for at samle ind kunne vi sælge produkter – virtuelle produkter. Vi ville gerne have, at produkterne fortalte noget om det, vi lavede, vores mission og samtidig blev formidlet med et smil”, fortæller Michael Lodberg Olsen.

Derfor kunne der købes knus, modgift, diesel og sociale aktier på www.fixerum.dk. Et knus er til de frivillige og dem, der organiserer det hele. Modgift er for at fortælle, hvorfor initiativet er iværksat – nemlig for at redde liv. Diesel er alt det kedelige: Drift, diesel til en gammel ambulance, forsikringer, kontorleje med mere. Sociale aktier er til de store drenge, de erhvervsdrivende, der forstår sig på aktier. En social aktie gør, at man kan prale med at være medejer af et mobilt fixerum.

“Der er mange
samfundsgrupper, der
har brug for hjælp, og
som får hjælp, men
stofbrugerne er der ikke
mange, der vil hjælpe”

Casper Svensson fra Refstrup Leasing A/S, København SV,
der har doneret service og vedligeholdelse af begge fixelancer.

Fonden Roskilde Festival uddelte 100.000 kroner til
Foreningen Fixerum i 2012.

Amanda fra projektet Hermit trykker grafik på t-shirts og
hættetrøjer til fordel for Foreningen Fixerum.

Pressemeddelelse 29. februar 2012

Unge anbragte hjælper stofbrugere på Vesterbro

Unge anbragte, der er tilknyttet butikken Hermit på Vesterbro, laver re-brandede T-shirts i samarbejde med MINORITY CPH. Alt overskud går til det mobile fixerum.

Det private mobile fixerum, der er drevet af over 120 frivillige, er 100 procent afhængigt af private bidrag og socialekonomiske projekter. Projektet, som sikrer bedre sundhed og menneskelig værdighed for stofbrugere, får nu hjælp fra anbragte unge, der driver genbrugsbutikken Hermit på Vesterbro.

De unge indsamler T-shirts og hættetrøjer og re-brander dem med nye tryk. Design-konceptet er udviklet af MINORITY cph, der arbejder med udvikling af street wear ud fra de behov, som hjemløse og stofbrugere har, når de lever 24/7 på gaden. Overskuddet går retur til gadens folk.

Leder og socialrådgiver i Butik Hermit og projekt Eremitterne, Trine Egholm, siger om samarbejdet: "Vores unge, som er aktiveret i Hermit, sætter en stor ære i at hjælpe stofbrugere på Vesterbro. Samarbejdet med MINORITY cph giver energi, glæde og stor stolthed, når vi kan aflevere penge fra T-shirts og taskesalg, til arbejdet med det mobile fixerum".

Michael Lodberg Olsen, der er en af initiativtagerne til det mobile fixerum og driver designnetværket MINORITY cph siger: "Det er vildt flot, at de unge gør dette her. Det har stor betydning for stofbrugere, der benytter sig af det mobile fixerum, at de unge bruger tid og hjælper med at skaffe penge til projektet".

T-shirts kan købes for 100 kroner.
Minority Bag for 50 kroner.

Alle beløb går direkte til det mobile fixerum.

Butik Hermit – lækkert genbrug
Skt. Jørgens Alle 5
1615 København V

Åbningstider:
Onsdag 12-18
Torsdag 12-18
Fredag 12-18

Torsdag den 1. marts er der åbent hus for samarbejdet i Butik Hermit fra klokken 15-19. Med de seje og dynamiske unge, Fixelancen (kun til kl. 17, da den skal på vagt), medarbejdere fra Hermit og Eremitterne samt frivillige fra det mobile fixerum. Rebel Soul spiller kl 16 og 18.

DER KOM FAKTISK
NOGEN FRA KOMMUNNEN

“Det bedste tidspunkt at snakke med stofbrugerne er lige, når de har taget deres stoffer. Så har de ingen abstinenser, og de er ikke på jagt. Der kan man nå dem. På den måde kan det være en rigtig god indgangsport for at komme til at hjælpe dem. De frivillige i fixelancerne har haft den holdning, at de er der på stofbrugernes vilkår og for at skabe et sundhedsfagligt tilbud og give førstehjælp, når de tager deres stoffer. Det er kommet som en slags sidegevinst, at de har valgt at tale med os om alle de andre problematikker”

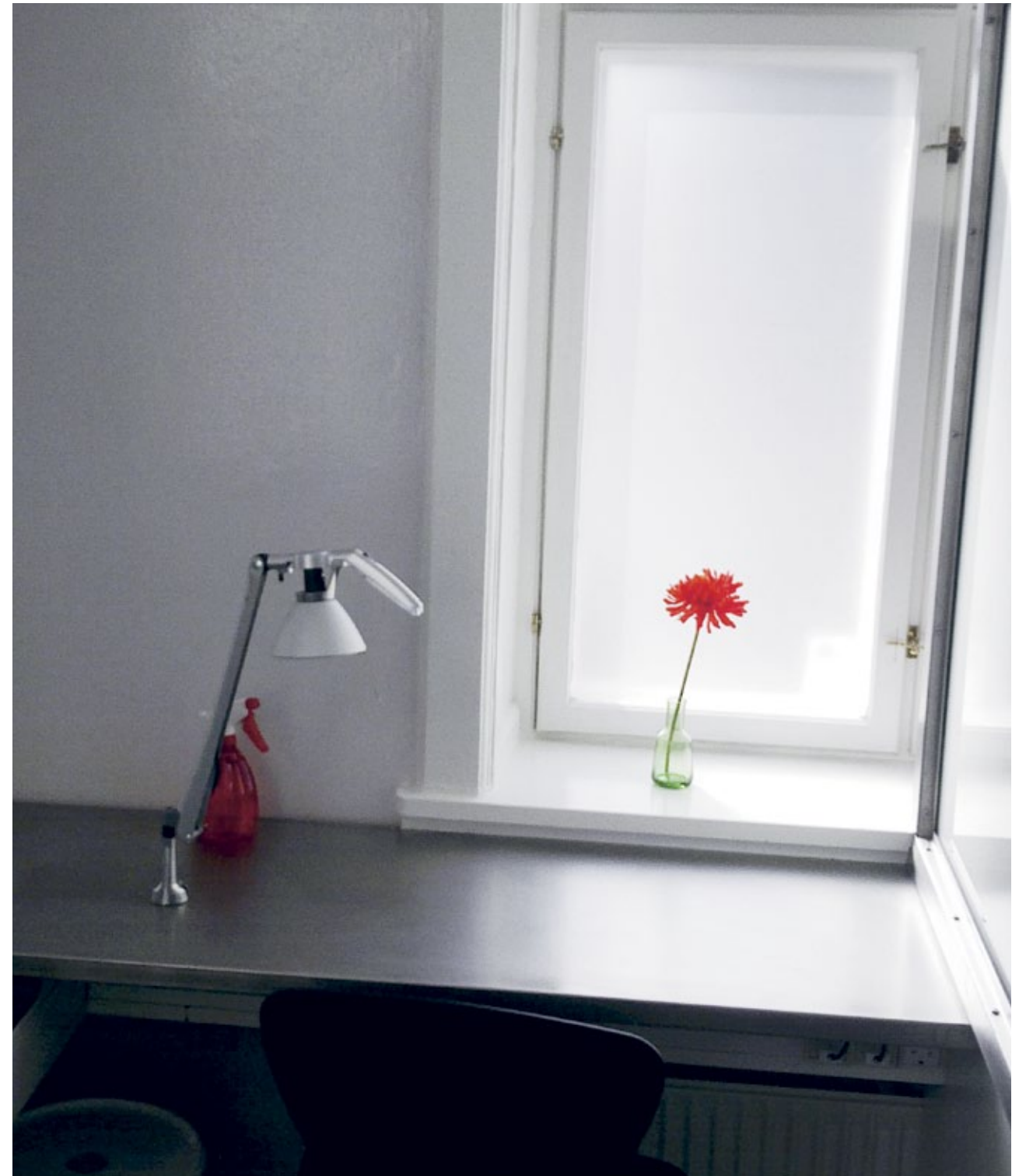
Julie Schou Hansen, frivillig sygeplejerske

Permanent fixerum og kommunen

Et permanent fixerum vil ifølge de frivillige og stofbrugerne have rigtig stor betydning. Når man laver et projekt baseret på frivillighed, er det en udfordring, at mange af de frivillige ikke har en relation til det sociale offentlige område og netværk. I arbejdet med udsatte personer som stofbrugere og hjemløse er der ofte brug for henvisninger. De kan have sår, kønssygdomme og problemer med helbredet, have brug for hjælp til at få betalt husleje, ansøge om førtidspension, tilmelding til et behandlingstilbud og retshjælp. Der er i forbindelse med det mobile fixerum opstået en rigtig god dialog og tillid, så stofbrugerne har taget mange emner og problemer op med de frivillige. Når projektet bliver mere etableret med kommunen, er forventningen, at de vil kunne træde ind og løse flere problemer end blot de sundhedsfaglige, som er der her og nu, når man tager sine stoffer.

Hvad er fordelene ved at være et privat initiativ

Det mobile fixerum er et privat initiativ, og det har været en klar fordel, fordi man så ikke har været underlagt partipolitik og så mange regler og procedurer. Det kan være svært at udvikle nye og anderledes løsninger, når man er et stort bureaukratisk system. De frivillige på projektet har kunnet håndtere udfordringer, når de er opstået, og holdningen har været: Hvad er den bedst mulige løsning? Hvordan imødekommer vi det her med det bedst mulige resultat? Og ikke: Hvad er vores princip, hvad er vores holdning, hvad står der i vores procedurer? Man har derimod som udgangspunkt forsøgt at finde en løsning, som alle kan være glade og tilfredse med.

I oktober 2012 åbnede kommunens midlertidige fixerum ved Café Dugnad i Kødbyen.

De første danske erfaringer med det mobile stofindtagelsesrum

Anna Axelsson¹, Frank Hvam², Maria Bonde², Michael Lodberg Olsen², Emil Kjørboe², Ole Hoff-Lund², Marianne Abildgaard² & Kasper Iversen¹

UDVIKLINGS-ARTIKEL

1) Hjertemedicinsk
Klinik B, Rigshospitalet
2) Det Mobile Fixerum,
Foreningen Fixerum

Mortalitet og morbiditet associeret med intravenøst (i.v.) misbrug er et problem både for det enkelte individ og for samfundet. Sundhedsstyrelsen estimerer, at der i 2011 var 13.000 i.v.-misbrugere i Danmark [1]. Årligt registrerer Rigspolitiet 250-300 narkotika-relaterede dødsfald [2], og sygeligheden hos i.v.-misbrugere er stærkt forhøjet i forhold til hos baggrundsbefolkningen [1].

Offentligt etablerede faciliteter til indtagelse af stoffer (*drug consumption rooms* eller *supervised injecting facilities*, herefter omtalt som stofindtagelsesrum) har internationalt eksisteret siden 1986, hvor det første stofindtagelsesrum åbnede i Schweiz [3]. Et stofindtagelsesrum er en facilitet, hvor misbrugere kan indtage stoffer superviseret af sundhedsfagligt personale. I 2009 var der 92 stofindtagelsesrum i Europa, Australien og Nordamerika [4].

Det Mobile Fixerum åbnede den 12. september 2011 og drives på frivillig basis. Det er indrettet i en tidligere ambulance og er aktuelt åbent seks dage om ugen a tre timer. Stofindtageresrummet er bemannet af fire frivillige, hvoraf mindst to er læger eller sygeplejersker. Stofbrugere instrueres i desinfektion af hænder og indstikssted. Der uddeles kanyler og andre rene utensilier samt sterilt vand. Stofbrugere medbringer selv stof til indtagelse. Der ydes ikke hjælp til

Stofbruger injicerer under observation og under hygiejniske forhold i det mobile stofindtagelsesrum.

indtagelse af stofferne. Ved overdosis ringes efter ambulance, der gives hjertemassage, og der er mulighed for at give naloxon ved oniojudløste overdoser.

Vi rapporterer her data fra de første seks måneder i det første stofindtagelsesrum på dansk grund.

METODE

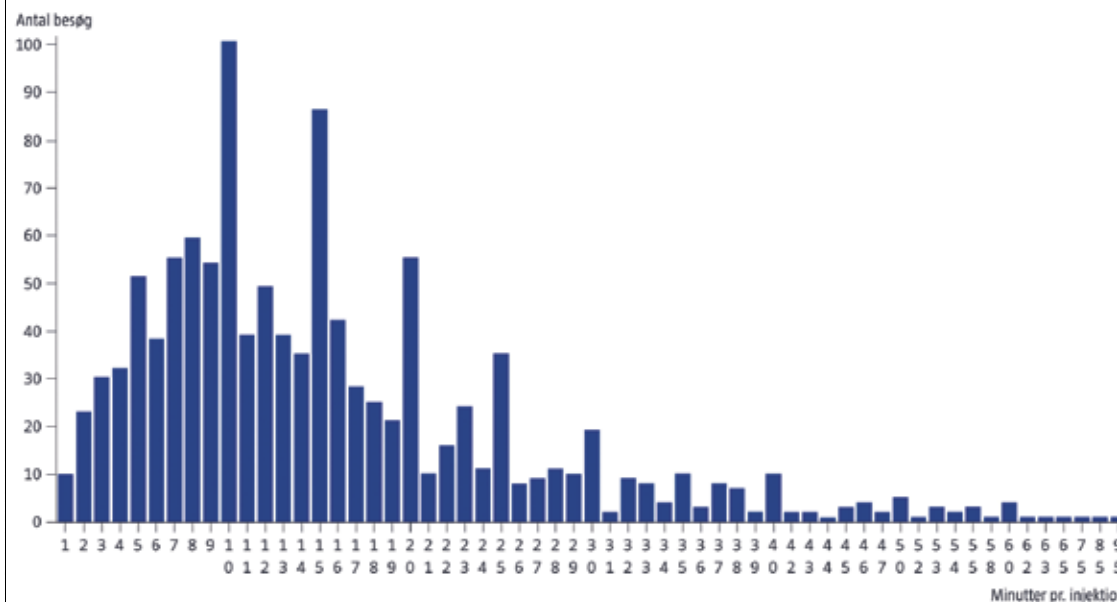
Alle brugere af Det Mobile Fixerum blev bedt om at oplyse aktuel alder, alder ved debut af stofmisbrug, hvilket stof de medbragte med henblik på indtagelse, samt om de var førstegangsbrugere af Det Mobile Fixerum. Brugerne blev registreret med navn, men ikke med en unik identifikation. Endvidere blev køn samt tidsforbrug registreret. I de sidste fire måneder af perioden blev antal injektioner pr. besøg registreret. Det var udelukkende stoftype, der var en obligatorisk oplysning for at muliggøre specifik behandling ved forgiftningstilfælde. Kategoriske data blev analyseret ved χ^2 -test. Kontinuerlige variable blev sammenlignet med uparret t-test. Sammenhæng mellem uger siden opstodt og antal besøg samt sammenhæng mellem alder og tidsforbrug ved injektion blev analyseret med lineær regression. Normalfordelte data blev præsenteret som gennemsnit $\pm$ standarddeviation. Ikkenormalfordelte data blev præsenteret som median med 25-75-percentiler. Proportioner blev målt i procent, $p < 0,05$ vurderet som statistisk signifikant, og data blev analyseret i SAS Version 9.2

RESULTATER

I perioden 12. september-26. marts 2012 var Det Mobile Fixerum åbent i 111 dage. Data blev registreret i 96% af tilfældene. I 13% af tilfældene manglede oplysning om debutalder for stofmisbrug. Oplysninger, om hvilket stof der blev indtaget, var komplette. Der var 1.139 besøg i perioden, hvoraf 125 (11%) var af kvinder. Gennemsnitsalderen hos brugerne var 38 ± 9 år. Gennemsnitsalderen for kvinder var 38 ± 7 år og for mænd 38 ± 9 år ($p = 0,68$). Den mediane debutalder for i.v.-stofmisbrug var 19 (15-26) år. Debutalderen for kvinder var 19 (15-24) år og 19 (16-27) år for mænd ($p = 0,02$). I gennemsnit havde brugerne haft et misbrug i 16 (9-21) år. 77% havde været i Det Mobile Fixerum tidligere. Denne andel steg fra 39% i den første måned til 90% i den

FIGUR 1

Tidsforbrug pr. injektion i de første seks måneder i Det Mobile Fixerum.

sidste måned i perioden. Kokain var det hyppigst brugte stof, idet 81% indtog kokain alene eller i kombination med andre stoffer. Heroin blev injiceret ved 25% af besøgene. Et enkelt stof blev indtaget af 80% af brugerne, hvorimod 20% indtog en kombination af stoffer. Kvinder tog kokain i højere grad, end mænd gjorde (92 vs. 79%, $p < 0,001$). Mænd tog hyppigere heroin (21 vs. 10%, $p = 0,005$) samt oftere flere stoffer på én gang (22 vs. 7%, $p < 0,001$) (**Table 1**). Det gennemsnitlige antal besøgende pr. åbningsdag var 10 ± 4. Der var ingen forskel på antallet af besøgende på de forskellige ugedage. Det gennemsnitlige antal besøgende var signifikant stigende gennem perioden ($p = 0,003$). I gennemsnit blev der i de sidste fire måneder af perioden injiceret 1,1 ± 0,3 gange pr. bruger. Den mediane tid for indtagelse af stoffer var 13 (8-20) minutter (**Figur 1**). Der var en signifikant sammenhæng mellem stigende alder og øget tidsforbrug til indtagelse af stoffer ($p = 0,02$), og kvinder brugte længere tid end mænd på stofindtag (20 vs. 15 minutter ($p < 0,001$)). Der registreredes ingen overdoser i perioden.

DISKUSSION

Af resultaterne fra de første seks måneder med Det Mobile Fixerum ses det, at rummet blev brugt hyppigt

og langt hyppigere af mænd end af kvinder. Generelt havde brugerne i forvejen et langvarigt misbrug. Det hyppigst brugte stof var kokain. Der var ingen overdoser i perioden.

Tidligere undersøgelser har vist, at man med stofindtagelsesrum når ud til højrisikosubpopulationer inden for gruppen af misbrugere [5]. Heroinmisbrugere, misbrugere, der tidligere har oplevet nonfatale overdoser, og misbrugere, der injicerer offentligt, er i højere grad i risiko for en overdosis [6]. Hjemløse, prostituerede og yngre kokainmisbrugere er højrisikogrupper for infektioner [5, 6]. Højrisikomisbrugere bruger oftere stofindtagelsesrum ved stofindtagelse end misbrugere, der ikke er i højrisiko for overdoser eller infektioner. Stofindtagelsesrum bruges af stofmisbrugere, der ikke tidligere har været i behandling [3, 5, 7]. Som i tidligere opgørelser var majoriteten af brugerne i denne undersøgte population mænd over 30 år med et mangeårigt misbrug bag sig [3]. I gennemsnit har der været 10 ± 4 besøg pr. tre timers åbningstid.

I denne population indtog 25% af misbrugerne heroin alene eller i kombination med andre stoffer. I andre opgørelser er det påvist, at heroin er det stof, der indtages hyppigst [3, 4]. Kokain var det hyppigst injicerede stof i den undersøgte population, hvor 81%

TABEL 1

Stoftype indtaget i de første seks måneder i Det Mobile Fixerum, fordelt på køn. Værdierne er antal (%).

Stof	Kvinder	Mænd	I alt
Kokain	106 (85,5)	571 (57,2)	687 (60,2)
Kokain + metadon	3 (2,4)	93 (9,3)	97 (8,5)
Kokain + heroin	5 (4,0)	122 (12,2)	128 (11,2)
Kokain + heroin + morfin	0 (0)	1 (0,1)	1 (0,1)
Kokain + speed	0 (0)	2 (0,2)	2 (0,2)
Kokain + Ketogan	0 (0)	2 (0,2)	2 (0,2)
Heroin	7 (5,7)	138 (13,8)	150 (13,2)
Heroin + metadon	0 (0)	1 (0,1)	1 (0,1)
Metadon	2 (1,6)	65 (6,5)	68 (6,0)
Speed	1 (0,8)	3 (0,3)	4 (0,4)
Morfin	0 (0)	1 (0,1)	1 (0,1)

indtog kokain alene eller i kombination med andre stoffer.

Ifølge European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) er kun 15% af overdoserne associeret til indtagelse af kokain, hvorimod 70% skyldes indtagelse af heroin [4]. Risikoen for overdosis må således vurderes som værende lavere i denne population end i populationerne i tidligere opgørelser.

Af alle tidligere undersøgelser fremgår det, at stofindtagelsesrum reducerer risikoadfærd i forbindelse med stofindtag [3, 4]. Misbrugerne tager sig bedre tid og er mere opmærksomme på hygiejne. Indtagelse af stoffet i et stofindtagelsesrum medfører et hyppigere forbrug af sterilt vand, desinfektion af indstiksstedet og filtrering af stofferne før indtagelse. Det mindsker deling af kanyler mellem misbrugerne med op til 69%, og antallet af kanyler, der bliver bortskaffet på en forsvarlig måde, fordobles. Derudover reducerer brug af stofindtagelsesrum antallet af bløddelsinfektioner samt antallet af karskader forårsaget af injektion [3, 4].

Af de 250-300 narkotikarelaterede dødsfald om året i Danmark skyldes 75% forgiftninger. Hovedparten af dødelige overdoser sker efter indtagelse af opioider. I 2010 var gennemsnitsalderen ved narkotikarelateret død 39 år. 22% af dødsfaldene sker blandt stofmisbrugere under 30 år [2]. Internationalt er der rapporteret 0,5-7,0 nonfatale overdoser pr. 1.000 besøg i stofindtagelsesrum [4]. Der er ikke set fatale overdoser i forbindelse med stofindtag i stofindtagelsesrum. Prædiktorer for nonfatal overdosis er: hyppigt heroinforbrug, prostitution, brug for hjælp til at injicere, nyligt fængselsophold og tidligere mishandling. Risikoen for overdosis mindskes ved aktiv metadonbehandling [4, 8].

I tre større undersøgelser har man opgjort, hvordan etablering af stofindtagelsesrum påvirker antallet af fatale overdoser. I Tyskland fandt man i perioden 1990-2001 et fald i dødelige overdoser i alle de fire større byer, hvor der blev etableret stofindtagelsesrum [3, 4]. I Sydney fandt man en reduktion på 70% af fatale overdoser i det område, hvor der blev etableret stofindtagelsesrum. Reduktionen i andre områder i Sydney var dog lige så stor i perioden. Den blev tilskrevet bl.a. mangel på heroin i perioden [3, 4]. I Vancouver estimerede Milloy *et al.*, at 8-51 af 1.004 overdoser ville have haft et fatalt udfald, såfremt indtagelse og forgiftning ikke var blevet observeret i stofindtagelsesrum [8].

Stofindtagelsesrum forbedrer adgangen til sundhedsvæsenet. Sundhedsstyrelsen estimerer, at mellem halvdelen og to tredjedele af i.v.-stofmisbrugerne i Danmark ikke er kendt i behandlingssystemet [1]. 9-17 pr. 1.000 besøg resulterer i viderehenvisning til primærsektor, sygehuse, sociale tilbud eller stofmisbrugsbehandling. Det er påvist, at det er 1,7 gange så sandsynligt, at misbrugere, der bruger stofindtagelsesrum mindst én gang ugentlig, kommer i behandling for deres stofmisbrug, som dem, der bruger stofindtagelsesrum mindre hyppigt [4, 7].

Det har været overvejet, hvorvidt stofindtagelsesrum fører til øget stofmisbrug hos allerede etablerede stofmisbrugere, eller til at nye stofbrugere begynder at injicere. Kerr *et al.* fandt ingen holdepunkter for øget stofmisbrug og heller ikke tendens til, at færre stofmisbrugere blev afvænnet fra stoffer efter etablering af stofindtagelsesrum [9]. I en population på 1.065 stofmisbrugere i et stofindtagelsesrum i Vancouver var der kun ét tilfælde af førstegangsinjektion. Det mediane antal år for i.v.-misbrug ved brug af stofindtagelsesrum i undersøgelsen var 16 år [10]. Det mediane antal år, som brugerne af Det Mobile Fixerum havde haft et stofmisbrug var ligeledes 16 år.

Begrænsninger

Mængden af data i dette studie er begrænset og tager udgangspunkt i selvrapporterede data. Samtlige internationale studier, der foreligger, er baseret på observationelle data.

KONKLUSION

Stofindtagelsesrum nedsætter risikoadfærd i forbindelse med i.v.-misbrug, mindsker bakterielle infektioner og øger adgangen til sundhedsvæsenet. Stofindtagelsesrum øger antallet af stofmisbrugere, der bliver henvist til behandling for deres misbrug. Som i tidligere undersøgelser finder vi, at brugerne af Det Mobile Fixerum hovedsagelig er mænd med et man-

geårigt misbrug bag sig. Til forskel fra, hvad man har fundet i tidligere undersøgelser, er kokain det hyppigst injicerede stof i denne population.

SUMMARY

Anna Axelsson, Frank Hvam, Maria Bonde, Michael Lodberg Olsen, Emil Kiprboe, Ole Hoff-Lund, Marianne Abildgaard & Kasper Iversen: The initial experience in supervised injecting facilities in Denmark. Ugeskr Læger 2012 Aug 27 [Epub ahead of print]

Intravenous drug abuse is a major health concern. The National Board of Health estimates the number of injecting drug users (IDUs) in Denmark to be 13,000. Supervised injecting facilities (SIF) reduce the risk behaviour and bacterial infections and also increase the rate of detoxification and access to health care. The first SIF in Denmark is driven by volunteers and it opened in September 2011. In the first six months there were 1,139 visits. As in earlier studies the IDUs were mainly males with a long history of drug use. Unlike in previously published studies cocaine was the most commonly injected drug.

KORRESPONDANCE: Kasper Iversen, Hjertemedicinsk Klinik B, Rigshospitalet, Blegdamsvej 9, 2100 København Ø. E-mail: kasper.iversen@dadlnet.dk

ANTAGET: 13. juli 2012

FØRST PÅ NETTET: 27. august 2012

INTERESSEKONFLIKTER: ingen

Fuld referenceliste kan fås ved henvendelse til forfatterne.

LITTERATUR

1. Narkotikasituationen i Danmark 2011. København: Sundhedsstyrelsen, 2011.
2. Narkotikastatistik 2010. København: Rigspolitiet, NEC (Nationalt Efterforskningsstøttelecenter), 2011.
3. Hedrich D. European report on drug consumption rooms. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2004.
4. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. Harm reduction: evidence, impacts and challenges. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010.
5. Kimber J, Dolan K, van Beek I *et al.* Drug consumption facilities: an update since 2000. *Alcohol Rev* 2003;22:227-33.
6. Wood E, Tyndall MW, Li K *et al.* Do supervised injecting facilities attract higher-risk injection drug users? *Am J Prev Med* 2005;29:126-30.
7. Wood E, Tyndall MW, Zhang R *et al.* Attendance at supervised injecting facilities and use of detoxification services. *N Engl J Med* 2006;354:2512-4.
8. Milloy JS, Kerr T, Mathias R *et al.* Non-fatal overdose among a cohort of active injection drug users recruited from a supervised injection facility. *Am J Drug Abuse* 2008;34:499-509.
9. Kerr T, Stoltz JA, Tyndall M *et al.* Impact of a medically supervised safer injection facility on community drug use patterns: a before and after study. *BMJ* 2006;332:220-2.
10. Kerr T, Tyndall MW, Zhang R *et al.* Circumstances of first injection among illicit drug users accessing a medically supervised safer injection facility. *Am J Public Health* 2007;97:1228-30.

Københavns Kommune har overtaget begge fixelancer, og der er afsat penge til tre års drift. Først skal fixelancerne være på Vesterbro og siden hen i andre bydele.

Mange frivillige vil gerne fortsætte, og kommunen er interesseret i et samarbejde. Den 7. oktober 2012 etablerede de frivillige derfor Foreningen Fixelancens Venner – den samme dag som Foreningen Fixerum lukkedes ned, eftersom målet var nået: Permanente fixerum på Vesterbro.

Vi ønsker held og lykke!

Det er ligemeget
Hvem der gør det
bare det bliver gjort

Holdet bag bogen

Claus Randrup. Freelance fotograf for blandt andet Politiken, Wonderful Copenhagen, Psykiatrifonden og Dansk Design Center. Han har tidligere arbejdet som redaktør, journalist og kommunikationsmedarbejder med fokus på kultur. Cand. comm. med BA i dansk sprog og medier. Arbejder i øjeblikket som freelance fotograf og journalist.
www.clausrandrup.com

Jacob Birch. Står bag adskillige udgivelser og publikationer med udgangspunkt i subkulturer, blandt andet *Will I Go To Hell For This* (Klematis, 2010), *Subkultur* (Bogkompagniet, 2011) og graffiti magasinet *Bite It*, der udkommer to gange årligt. Er desuden fast underviser på Krogerup Højskole og tilknyttet diverse reklame- og designbureauer og forlag på freelance basis. Uddannet grafisk designer fra Kolding Designskole.

Ole Hoff-Lund. Uddannet journalist fra Danmarks Journalisthøjskole i 1998. Har arbejdet på Christiansborg-redaktionen og indlandsredaktionen for både Berlingske Tidende og Ritzaus Bureau, inden han i 2006 blev redaktør og pressechef i Amnesty International. Har gennem en årrække været skribent for musikmagasinet GAFFA.

Steen Andersen. Udgav i 2012 *Byen bliver til – en urban håndbog* og har skrevet artikler til Weekendavisen, Ingeniøren og Information. Har været involveret i flere kunst- og kulturprojekter og er en af de drivende kræfter bag kultur- og iværksætttermiljøet på Prags Boulevard 43 (PB43), herunder initiativtager til Forlaget PB43, Projektkontoret PB43 og den prisbelønnede Prags Have. Uddannet inden for bygeografi, organisations- og udviklingspsykologi samt international markedsføring.

Thelma Kaare Nielsen. Har skiftevis arbejdet med kommunikation, kampagner og HR i blandt andet BG Bank, Telia, Rådet for Sikker Trafik og Bring Citymail. Hun er uddannet cand.scient.soc fra RUC og certificeret coach. Er i dag ansat som senior projektleder i FDB.

Solveig Mønsted Hvidt. Uddannet fra Seminarieret For Formgivning i 2004 og har siden arbejdet freelance som illustratør, billedkunstner og grafisk formgiver. www.solveighvidt.dk

Thomas Paalson. Uddannet fra Danmarks Designskole, hvor hans afgangsprøve *Skæve børn i smølfeland* blandt andet handlede om stofbrugeres hverdag og vilkår. Arbejder i dag som kunstner med en række udstillinger og udgivelser bag sig.

Kreditering

Billeder:

Anne Schack: 113a
Claus Randrup: 15, 19, 23, 24, 26–27, 37, 54, 59, 67, 77, 83, 89, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 112a, 125, 126–127
Gitte Sofie Hansen: 106a
Kenneth A. Balfelt: 78
Klaus Sletting Jensen: 79
Lars Gadegaard Hansen: 20–21
Lars Helsinghof: 71a, 71b, 71c
Lars Kristiansen: 35, 40, 43
Martin Lehmann: 86–87
Michael Lodberg Olsen: 7, 8–9, 28, 29, 31, 32, 33a, 33b, 38, 44, 62, 65, 90–91, 104–105, 106b, 108, 112b, 119
Stofbrugerne: 46–47, 48, 49, 50, 51, 52
Trond Helstrup Poulsen: 45
Ukendt (kontakt Forlaget PB43): 56–57, 74–75, 109b

Illustrationer, posters m.m.

Anders Morgenthaler: 94
Hans Jørn Sallingboe: 126–127
(sten med guldskrift)
Julie Valentin-Hjorth: 109a
Klaus Rix: 63, 72b, 73d, 85
Maria Ortmann: 76
Michael Lodberg Olsen: 64
Nicolai Achton: 106a
Palle Christensen: 73c
Solveig Mønsted Hvidt: 72a, 73a, 110a, 110b, 110c, 110d, 130–131
Thomas Palsson: 114–115, Vesterbrokort

Artikler:

Ole Hoff-Lund:
I orkanens øje, 58–61
En død mand ind ad døren, 70–71
Narkojagt på gadeplan, 80–83
Jeg kan kun se, at det er positivt for alle, 88–89

Steen Andersen:
Alle var nervøse, 12–13
Det første stik i fixerummet, 14–15
Bare det bliver gjort, 22–25
En strittende udfordring, 30–33
Vi er med til at redde liv, 36–37
Fixerum – en kamp mellem jura og politik, 66–69
Ingen vidste, hvad morgendagen ville bringe, 92–93
Speedbåden og supertankeren, 116

Steen A. Jørgensen:
Nu kan narkomaner fixe i ambulancen, 16–17

Anna Axelsson, Frank Hvam, Maria Bonde, Michael Lodberg Olsen, Emil Kiørboe, Ole Hoff-Lund, Marianne Abildgaard og Kasper Iversen:
De første danske erfaringer med det mobile stofindtagelsesrum, 120–123

